

Vergaderjaar 2009–2010

25 124

Nieuwe infrastructuur mobiele communicatie (C2000)

Nr. 63

VERSLAG VAN EEN HOORZITTING

Vastgesteld 5 januari 2009

De vaste commissie voor Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties¹ heeft op donderdag 19 november 2009 gesprekken gevoerd over:

– **het communicatiesysteem C2000.**

Hierbij zijn tevens aan de orde:

- **de brief van de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties d.d. 7 september 2009 over communicatieproblemen bij grootschalig optreden (25 124, nr. 59);**
- **de brief van de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties d.d. 25 september 2009 inzake het voortgangsbbericht expertgroep C2000 (25 124, nr. 60);**
- **de brief van de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties d.d. 13 oktober 2009 inzake de planning rapportages communicatiesysteem C2000 (25 124, nr. 61);**
- **de brief van de minister van Justitie d.d. 4 september 2009 inzake de kabinetsreactie onderzoeken in het kader van Koninkinnedag 2009 (32 054, nr. 1).**

¹ Samenstelling:

Leden: Van Beek (VVD), Halsema (GroenLinks), Van der Staaij (SGP), De Pater-van der Meer (CDA), Van Bochove (CDA), Gerkens (SP), Sterk (CDA), Leerdam (PvdA), voorzitter, De Krom (VVD), ondervoorzitter, Griffith (VVD), Boelhouwer (PvdA), Algra (CDA), Irrgang (SP), Kalma (PvdA), Schinkelshoek (CDA), Van der Burg (VVD), Brinkman (PVV), Pechtold (D66), Van Raak (SP), Thieme (PvdD), Kuiken (PvdA), Leijten (SP), Heijnen (PvdA), Bilder (CDA) en Anker (ChristenUnie).

Plv. leden: Teeven (VVD), Van der Vlies (SGP), Joldersma (CDA), Smilde (CDA), Polderman (SP), Spijs (CDA), Wolbert (PvdA), Aptroot (VVD), Zijlstra (VVD), Vermeij (PvdA), Van Gerven (SP), Heerts (PvdA), Çörüz (CDA), Remkes (VVD), De Roon (PVV), Van der Ham (D66), Van Bommel (SP), Ouwehand (PvdD), Timmer (PvdA), De Wit (SP), Kraneveldt-van der Veen (PvdA), Van Haersma Buma (CDA), Cramer (ChristenUnie) en Knops (CDA).

Van deze gesprekken brengt de commissie bijgaand stenografisch verslag uit.

Aanvang 13.00 uur

Voorzitter: Leerdam
Griffier: Van Doorn

Aanwezige leden: Van Raak, Griffith, Kuiken, Brinkman, Anker en Çörüz.

Cluster 1

Gesprek met de heer Verschoor (hoofd gemeenschappelijke meldkamer, Politie Zuid-Holland-Zuid), de heer Biemolt (vtsPN), de heer Lineman (teamchef meldkamer RAV Gelderland-Zuid), mevrouw Von Meijenfeldt (Meld-, Informatie- en Coördinatiecentrum Kennemerland), de heer Hartog (hoofd Landelijke Meldkamer Ambulancezorg) en de heer Den Hollander (operationele chef Meldkamer Politie Rotterdam-Rijnmond)

De **voorzitter**: Ik heet alle aanwezigen welkom. Op de agenda staan verschillende punten. Ik zal die niet allemaal voorlezen. Er zijn drie clusters. In het eerste cluster zitten de heren Verschoor, Biemolt, Lineman, mevrouw Von Meijenfeldt en de heren Hartog en Den Hollander. Van onze kant zijn aanwezig mevrouw Griffith, mevrouw Kuiken en de heren Brinkman en Van Raak. De heer Çörüz van de CDA-fractie komt ook. Ik heb begrepen dat de procedure is dat de Kamer eerst vragen stelt.

De heer **Van Raak** (SP): Voorzitter. De reden waarom wij u allen hebben uitgenodigd, is gelegen in het feit dat het al heel lang mis is met C2000. Het systeem is reeds lang in ontwikkeling en er is veel geld aan uitgegeven. Gebruikers melden mij dat C2000 een prima systeem is, waarmee goed te werken valt, behalve als er een crisis is. Er is gebrek aan vertrouwen in het systeem en wij willen weten hoe dat komt. Wij willen dat vooral horen van mensen die er in de dagelijkse praktijk mee werken. Wij hebben u daarom uitgenodigd voor dit eerste blok. U hebt veel informatie op papier aangeleverd. Daarvoor veel dank, want daarmee kunnen wij ons voordeel doen. Ik wil nog drie dingen weten. Ten eerste: wat zijn in de praktijk problemen waarmee gebruikers te maken hebben? Ik hoor verhalen over het bereik, over de apparatuur, de protocollen, trainingsscholing en over portofoons waarmee niet kan worden gewerkt. Wat zijn de praktische problemen waarmee de agent, de brandweerman en de hulpverlener te maken hebben? Ten tweede: hoe komt het dat het zover is gekomen? Wij hebben een ongelooflijk duur systeem gemaakt, maar mensen die een crisis moeten bestrijden, zeggen dat zij er niet mee uit de voeten kunnen of er onvoldoende vertrouwen in hebben. De derde vraag is: hoe nu verder? Hoe gaan wij het oplossen? Wat zijn volgens jullie, mensen die er in de praktijk mee te maken hebben, de oplossingen? Ik stel deze drie vragen aan alle zes aanwezigen.

De **voorzitter**: Gezien de tijd zult u hoogstwaarschijnlijk niet van iedereen antwoord krijgen, maar dat gaan wij enigszins sturen. Ik houd het in de gaten.

Mevrouw **Griffith** (VVD): Voorzitter. Mijn dank voor de inbreng die is geleverd. Het is nuttig om te weten wat de kernproblemen zijn. Een van de grote lijnen is dat het systeem functioneert als je het in het dagelijkse werk gebruikt. Men heeft niet gezegd helemaal niet meer met dit systeem te willen werken of terug te willen naar het oude analoge systeem dat er vroeger was. Zo heb ik de stukken gelezen. Het gaat om grote incidenten en grote rampen. Dan loopt u tegen problemen aan die vanuit drie invalshoeken komen: technisch, operationeel en vanuit de gebruikers.

Het is vijftien jaar geleden dat C2000 werd ontwikkeld. De eisen zijn behoorlijk veranderd. Daarom een concrete vraag. Bij het buitenbereik is destijds bij het programma van eisen afgesproken dat de dekking 95% moest zijn. U moet maar zeggen of dat redelijk is en of u daarmee uit de voeten kunt. Ik heb echter niet kunnen vinden welke afspraken er over de binnendekking zijn gemaakt. Wat is de behoefte voor die binnendekking en het binnenbereik? Ik begrijp dat bij de brandweer, in tegenstelling tot de politie, de behoefte groot is voor de binnendekking, maar wat is het percentage? Overall lees ik 90% of 95% voor de buitendekking, maar niemand spreekt over de binnendekking. Ik zou daarover graag iets meer willen weten.

Er is een verloop van medewerkers bij het systeem. Met nieuwe medewerkers wordt niet vaak geoefend als het gaat om het systeem. Een van u schreef: je krijgt zo'n apparaat en dan wordt je verteld wat de aan- en uitknop is en daar moet je het mee doen, terwijl er heel veel knoppen op het apparaat zitten.

Mevrouw **Kuiken** (PvdA): Voorzitter. Op hoofdlijnen zijn de belangrijkste vragen al gesteld. Ik wil graag weten of er grote verschillen zijn tussen de gebruikers, dus tussen brandweer, ambulance en politie. Er is aangegeven dat de randapparatuur nogal complex is. Kunt u daar specifiek op ingaan?

De heer **Brinkman** (PVV): Voorzitter. Communicatie is van levensbelang, niet alleen voor slachtoffers, maar ook voor het leven van de medewerkers bij de hulpverleningsdiensten. Ik kan mij als politiemans in Amsterdam de introductie van C2000 nog heel goed herinneren. Ik zit er vanuit mijn historie met een aantal goede voorbeelden in.

Wij spreken in het eerste cluster voornamelijk met mensen die in het operationele proces leiding moeten geven aan meldkamers of daaraan verwante adviezen moeten geven. Ik wil mijn vragen dan ook algemeen stellen en wellicht kan de heer Biemolt als vtsPN een aantal vragen beantwoorden.

Ik lees bijvoorbeeld dat de heer Verschoor zegt dat midden jaren negentig er een monodisciplinaire benadering is gevolgd en dat er een steeds verdergaande samenwerking tussen de gebruikers is ontstaan. Daarbij wordt als argument gegeven dat er mogelijk problemen ontstaan. Volgens mij was verregaande samenwerking juist de bedoeling.

Ik heb een vraag over de regierol van de meldkamers. Ik kan mij herinneren uit het verslag van de situatie in Hoek van Holland dat het probleem was dat daar niet goed in groepen geclusterd werd. Mijn concrete vraag is: zijn er op elk moment van de dag mensen aanwezig bij de meldkamers die die regierol kunnen invullen en daar ook tijdig en adequaat op kunnen inspringen? Ik heb namelijk de indruk dat dit vaak niet het geval is.

Ik heb begrepen dat er wel degelijk het een en ander is afgesproken over de binnenhuisdekking. In mijn beleving is afgesproken dat het vooral een lokaal op te lossen probleem moet zijn. Ik kan mij echter ook herinneren – en dat is een vraag aan de heer Biemolt – dat wij, voordat wij deze digitale portofoon hadden, met de analoge portofoon een zeer redelijke binnenhuisdekking hadden. Politie mensen werden de straat opgegooid met de digitale portofoon en kwamen tot de ontdekking dat zij totaal geen verbinding hadden. Dat verschil duidt aan dat men kennelijk niet op de hoogte was van een zeer verminderde binnenhuisdekking bij de introductie van C2000. Ik zou daarover concreet iets meer willen weten.

Er schijnt afgesproken te zijn dat korpsbeheerders verantwoordelijk zijn voor het aanschrijven in het geval binnenhuisdekking niet voldoende aanwezig is of in het geval binnenhuisdekking een probleem is en wel aanwezig zou moeten zijn. Ik weet dat heel veel korpsbeheerders niet van deze regels op de hoogte zijn. Als zij dat al zijn, hebben zij de mensen niet aangeschreven of er geen vervolg aan gegeven. Hoe ervaart u dat in het

veld? Komt u ook tot deze constatering? Wat heeft in dit geval de vtsPN daaraan specifiek gedaan?

Het is niet netjes van mij om alle spreektijd te gebruiken, want misschien heb ik na de beantwoording nog een heleboel andere vragen.

De heer **Anker** (ChristenUnie): Mijn excuses omdat ik te laat binnenkwam. Ik zal straks ook eerder weg moeten voor een AO. Dat heb je met een kleine fractie.

Ik heb een vraag, maar ik weet niet of die al door een van mijn collega's is gesteld. Het landelijk dekkend netwerk schijnt een probleem te zijn. Ik vraag mij af of de spelers die nu aan tafel zitten, daarop invloed hebben kunnen uitoefenen of in contact zijn getreden met gemeenten om vergunningen te krijgen om zendmasten neer te zetten.

De heer **Çörüz** (CDA): Ook mijn excuses voor de late binnenkomst. Wij zaten bij een gesprek met andere politiemensen over het politiebestedel. Ik heb twee vragen. Heb ik het goed als ik constateer dat er bij grote rampen, of dat nu 9-11 is in New York of terroristische aanslagen in Londen, helemaal geen problemen waren met communicatie? Als die constatering juist is, zou ik willen weten hoe dat komt. Volgens mij heeft men daar immers een vergelijkbaar systeem.

Mijn tweede vraag is van technische aard. Wij constateren dat men bij het wegvallen of het niet functioneren van C2000 bij grote rampen, maar ook bij gewone politiesituaties, niet meer met elkaar kan communiceren met alle gevolgen van dien. Men weet als er wordt geschoten niet meer of het vriendelijk of vijandelijk vuur is. Een van de oplossingen zou kunnen zijn om meer masten te plaatsen. Kan er dan gebruik worden gemaakt van masten van KPN en andere maatschappijen of moeten dat per se C2000-masten zijn? Zo ja, waarom? Ik stel deze twee vragen in de eerste plaats aan de heer Biemolt.

De **voorzitter**: Aan wie zal ik als eerste het woord geven? Mijnheer Verschoor heeft het woord.

De heer **Verschoor**: Als ik de heer Van Raak en mevrouw Griffith beluister ...

Mevrouw **Griffith** (VVD): Wilt u iets dichterbij de microfoon spreken? U kunt de microfoon naar u toe trekken.

De heer **Verschoor**: Straks zijn de draden los en dan heb ik een storing. Tele2 deed het vorige week ook al niet. Het is de vraag wie er in staat is om ons goede verbindingen te leveren: Tele2, Vodafone of KPN. Ik weet het niet meer.

De heer Van Raak stelde een aantal vragen die niet zo simpel zijn. Hij heeft goed geconstateerd dat het in het normale proces, in het dagelijkse gebruik goed gaat met C2000. Dat moet ook maar eens gezegd worden, anders denkt men dat alles mis gaat. Ik zal een casus noemen uit Dordrecht. Ik weet niet of men Teletekst heeft gezien op Rotterdam-Rijnmond. Er zouden weer forse problemen zijn met C2000, terwijl er geen probleem geweest is. Het stond echter wel zo in de media. Het is dus goed om nog eens te zeggen dat C2000 in het dagelijkse gebruik gewoon goed loopt.

Er zijn enkele zaken niet goed geregeld. Als je geen dekking hebt, kun je een noodknop indrukken, maar dat komt niet aan. Als je wilt dat de noodknop het doet, moet je wel zorgen dat er dekking is. Als er plaatsen in Nederland zijn waar geen dekking is, kun je de noodknop indrukken wat je wilt, maar dan komt het niet over. Wij hebben dan ook geconstateerd dat de dekking beter moet. In de brief van de minister staat dat zij iets gaat doen aan zestig opstelpunten. Dat is hard nodig. Het waren er aanvanke-

lijk honderd en het zijn er steeds minder geworden. De dekking moet er zijn, anders kom je niet verder.

Wij hebben van Apeldoorn, Hoek van Holland en Schiphol geleerd dat er meer noodzaak voor regie is naarmate de situatie complexer is. De invulling van de regierol zou volgens mij bij de meldkamer kunnen liggen, maar dat vergt nog wel discussie. Sommige mensen in het veld zeggen dat zij erover gaan en anderen zeggen dat zij erover gaan. In het proces en in de procedure zou strakker geprotocolleerd moeten worden wie er echt verantwoordelijk is.

Er is een aantal misvattingen in Nederland. Heel veel mensen denken dat de meldkamer erover gaat, maar je moet binnen je organisatie wel daartoe gemandateerd zijn. Als je geen mandaat hebt, ga je er niet over en krijg je veel miscommunicatie. Het is duidelijk dat je dat moet protocolleren en beleggen en helder moet beschrijven wie waarover gaat. Gaat de meldkamer wel over een opgeschaald incident of een crisis of niet? Gaat de verbindingsofficier in het veld erover of iemand anders? Dat soort processen moet je goed afstemmen. Als de meldkamer erover gaat, moet je die ook daartoe in staat stellen. Als je de meldkamer alleen equipeert voor de normale dagelijkse zorg en niet voor opgeschaalde zorg, zit daar altijd een spanningsveld. Heeft men dan voldoende deskundig en betrouwbaar personeel dat in dat soort situaties de zaak kan aanpakken? Er is gevraagd hoe het nu verder gaat. Er is inmiddels een groep experts en er zijn klankbordgroepen. Wij zoeken met allerlei mensen naar een richting waarin het verder moet gaan. Volgens mij zijn er in de dagelijkse gang van zaken geen problemen. Wij moeten de dekking goed regelen. Ik heb in mijn beantwoording gezegd dat wij in de nazorgfase zitten. Wij wilden te snel het project C2000 afbouwen. Er liepen vier regio's achteraan. Ik was gelukkig een van die regio's, nummer 22. Mijn buurman aan de rechterzijde was 23, Haaglanden 24 en Amsterdam 25. Zij zijn allemaal in het laatste jaar, 2006, operationeel geworden. Wij constateren dat wij met de plan-do-check-actcirkel nog in de nazorgfase zitten. Wij moeten kijken hoe wij het met elkaar kunnen oplossen.

De heer **Biemolt**: Er zijn veel verschillende vragen aan mij gesteld, maar dat is logisch voor iemand die veel verschillende rollen heeft vervuld in dit project. Ik ben bevraagd in mijn rol als manager regionale implementatie, de functie die ik van 2001 tot 2004 heb bekleed. Ik zal ook een aantal andere vragen daaromheen beantwoorden.

In 1996 zijn door een klankbordgroep leidinggevendenden de functionele eisen benoemd. Uiteindelijk zijn die vertaald naar het programma van eisen waarmee het C2000-netwerk is aanbesteed. Van begin af aan was het duidelijk dat wij alleen buitenhuisdekking zouden krijgen, 95% naar plaats en naar tijd. Dat betekent dat je niet op alle plekken gegarandeerd dekking hebt. Het kan zijn dat je, als er zich toevallig iets voordoet in een bepaald gebouw of bij een bepaalde weersomstandigheid, op enig moment geen dekking hebt.

In de analoge wereld hadden wij de garantie binnenhuis ook niet. Ook in Amsterdam hadden wij geen garantie dat wij overal binnenhuisdekking hadden. De heer Brinkman kan zich vast nog situaties herinneren waarin de meldkamer geen bereik had of geen contact had met eenheden die in woningen waren, waarbij een tweede auto ter plaatse moest komen om te kijken hoe het zat.

Ten aanzien van de binnenhuisdekking zijn er geen speciale afspraken gemaakt buiten de Special Coverage Locations (SCL's). Voor de SCL's geldt dat er beleid is gemaakt en dat de verantwoordelijkheid bestuurlijk ligt bij de burgemeesters, die eventueel kunnen afdwingen om alsnog binnenhuisdekking te krijgen.

Wij hebben dat gecommuniceerd met de regio's en de regio's begeleid bij het implementeren van het systeem. In elke regio was er een regionale projectleider, die de projectorganisatie in zijn regio aanstuurde. Dat waren

over het algemeen multidisciplinaire teams. Daarin hebben wij ook opleidingen verzorgd, zoals de opleiding voor meldkamerpersoneel. De verantwoordelijkheid voor de aanschaf en opleiding van eindapparatuur, dus de portofoons en mobilofoons, lag daarbij in de regio's. Wij hebben er wel met elkaar over gesproken, maar de verantwoordelijkheid lag in de regio's.

Er is gevraagd naar de samenwerking met andere partijen. Er zijn landelijke overleggen geweest en multidisciplinaire overleggen. Er waren stuurgroepen die multidisciplinair ingericht waren. Op alle fronten waren wij bij elkaar betrokken.

Ik deel de mening van de heer Verschoor. Na afloop van het project is er een fase ontstaan waarin wij hadden kunnen kijken of er vervolgstappen waren die tot verbetering moesten leiden. In 2009 liepen wij tegen een aantal punten aan op het gebied van techniek, organisatie en het gebruik van het systeem. Die punten behoeven op dit moment nog verbetering. De rapportage van de expertgroep benoemt die punten nadrukkelijk. Er moet nu een stap worden gezet om te komen tot die verbeteringen. De politie is ook zelf bezig om de druk erop te zetten dat die verbeteringen er komen. De Nederlandse politie wil met C2000 verder op een manier, waarmee onze mensen op straat en in de meldkamer fatsoenlijk kunnen werken. Het vertrouwen van de collega's moet terugkomen en de veiligheid van de collega's moet gewaarborgd zijn.

De heer **Brinkman** (PVV): De heer Biemolt zegt dat het analoge systeem van begin af aan geen binnenhuisdekking kon garanderen en dat klopt. Ik refereer echter aan het verschil met het analoge systeem, waarbij de binnenhuisdekking niet gegarandeerd was, maar wel beter was. Het analoge systeem had bijvoorbeeld wel dekking in veel parkeergarages in Amsterdam en in veel winkelcentra. Bij de invoering van C2000 is die dekking verdwenen. Dat heeft, niet alleen in Amsterdam maar ook in andere steden, geleid tot gevaarlijke situaties voor politiemensen. Ik wil specifiek weten welk systeem qua binnenhuisdekking beter is en wat er zou moeten worden veranderd om die binnenhuisdekking bij C2000 voor elkaar te kunnen krijgen.

De **voorzitter**: Ik heb deze vraag toegestaan om u tegemoet te komen, maar sta geen interrupties meer toe gezien de tijd.

De heer **Biemolt**: Ik zeg wel eens tegen mijn oude collega, Jan Koekkoek, chef Bureau Verbindingsmiddelen in Amsterdam, dat hij in Amsterdam de zaak perfect voor elkaar had. Ik vraag mij af of de situatie in Amsterdam representatief is voor heel Nederland. Ik zie naast mij iemand «nee» schudden. C2000 heeft zijn voor- en nadelen en analoog had zijn voor- en nadelen. Wij zitten nu op Tetra en daarmee wil ik verder.

De heer **Hartog**: Ik wil nog even terug naar de discussie over analoog en digitaal. Ik verwijs naar de storing bij Vodafone de laatste twee dagen. Een politieagent die in het nauw in een pand zit en een slechte dekking had met analoge apparatuur, merkte dat zijn verbinding slechter werd. Daardoor kon hij een andere plek opzoeken. Hij kon in ieder geval vaststellen dat zijn dekking onvoldoende was. Bij digitale randapparaten weten wij vanaf het begin dat er dekking is of niet. Als er geen dekking is, is het voor een hulpverlener op straat buitengewoon moeilijk om vast te stellen of er geen dekking is of dat het een kwestie is van een niet goed werkend apparaat. Wellicht is de accu leeg. Vooral in hectische omstandigheden is dat lastig in te schatten. Het veld denkt vaak: toen had ik een analoog apparaat dat het weliswaar krakerig deed, maar nog wel werkte. Digitale apparatuur doet het op dat moment niet meer.

Mevrouw **Von Meijenveldt**: De dekking in de SCL's kan geregeld worden. Het maakt niet uit of je een analoog of digitaal apparaat hebt. Er is echter een keuze gemaakt en dat is een heel andere vraagstelling dan de vraag of de techniek het kan of niet.

Er zijn veel vragen gesteld over de techniek en enkele over vaardigheden. Naar aanleiding van de vraag wat er mis is, kan ik refereren aan de ervaringen die ik zelf heb opgedaan ten tijde van de poldercrash. Wat hebben wij daar ervaren en wat zijn de oplossingen? De dekking was er, er stonden masten, maar het was onvoldoende. Je kunt je dan afvragen of de masten onvoldoende waren of dat er te veel gespreksgroepen waren. Het systeem deed het goed. Ik bevestig dat wij blij zijn met het digitale systeem. Bij de poldercrash zijn wij echter in de file komen te staan.

Waarom ligt dat nu? Dat ligt aan de techniek, de capaciteit en aan het feit dat er heel veel gespreksgroepen aanwezig waren, omdat wij in een grensgebied zaten. Er waren 94 ambulances ter plekke, die grotendeels hun eigen gespreksgroepen meenamen. Je hebt daar de brandweer Kennemerland, de brandweer Amsterdam-Amstelland, Schiphol en de politie. Zij zitten allemaal op één mast. Met al die groepen zaten wij in de file. Wij hebben ons naar aanleiding daarvan afgevraagd of wij wel goede afspraken over de procedures hebben gemaakt. Dat facet heeft ook een relatie met de capaciteit.

Op dat moment was er een digitaal systeem en dan merk je dat mensen het lastig vinden om daarmee om te gaan. Het is de vraag of mensen voldoende vaardigheden hebben om met hun randapparatuur om te gaan als zij in de file komen te staan. Bij een incident op één plek, waar alle groepen op één mast komen, is het dus de vraag of bij het uitrollen van het systeem die facetten wel goed zijn aangepakt.

De oplossing is volgens mij heel simpel. Er is een projectdirectie geweest die C2000 helemaal heeft uitgerold. Op enig moment is dat proces gestopt, maar dat moet nog worden afgemaakt. Het gaat om de capaciteit in relatie tot de hoeveelheid gespreksgroepen die nodig zijn bij een bepaald incident. Het gaat om afspraken bij procedures en om vaardigheden bij mensen.

Een opvallend punt was dat wij blij waren dat het incident 's ochtends plaatsvond, op een tijdstip waarop heel veel mensen aanwezig waren, ook de technische mensen. Het hangt eigenlijk van het toeval af. Een beheerder van C2000 is op dat moment toevallig op de werkvloer aanwezig en kent toevallig iemand van vtsPN. Toevallig komen zij met elkaar tot een bepaalde oplossing om een aantal handelingen te verrichten. Daarover moeten goede afspraken worden gemaakt. Wat is het mandaat van iemand die het netwerk beheert? Wat mag hij wijzigen? Heeft hij een beeld wat hij kan wijzigen? Omdat er nu twee knappe koppen contact met elkaar hadden, is er een aantal dingen gedaan, maar eigenlijk moet dat vooraf worden bedacht.

Wij moeten nog eens goed kijken wat er nodig is om het systeem goed bij de gebruiker onder de knie te krijgen. Alles heeft zijn voor- en nadelen. Je bent van analoog naar digitaal gegaan. Wij weten allemaal hoe onze gsm werkt. Wij hebben de mensen gezegd dat zij met stokjes moeten eten en hun vervolgens gevraagd om een Hollandse prak met stokjes naar binnen te werken. Dat lukt echt niet. Wij moeten hun ook nog leren om Aziatisch te koken. Dan gaat het beter. Mijn idee is dus: op drie vlakken initiatief.

De **voorzitter**: Dat klinkt als muziek in de oren.

De heer **Den Hollander**: Ik heb ook een vraag. Hoe kan het in vredesnaam dat wij in Nederland een radiosysteem opleveren zonder binnenshuisdekking, daar waar alle hulpdiensten 70%, misschien wel 80% van hun werk binnenshuis doen? Dat even als inleidende vraag. In Rotterdam-Rijnmond, waar ik vandaan kom, hadden wij toevallig een supergoed analoog dekkend netwerk, nog beter dan in Amsterdam. Ik zal uitleggen

hoe dat mogelijk is. Wij hebben namelijk Euro-2000 gehad. Wij hebben zeer veel geïnvesteerd in het analoge netwerk. Wij hadden tot zes lagen in een parkeergarage verbinding.

Vervolgens kregen wij C2000 en toen kwam er een einde aan deze dekking. Dan krijg je vervolgens terug: wat een waardeloos systeem. Ik ga u vertellen dat C2000 een uitstekend communicatiesysteem is, dat prima is voor de dagelijkse werkzaamheden. Alleen de binnenuitdekking slaat helemaal nergens op. Wij moeten er maar op gokken dat wij van binnenuit kunnen praten, omdat ons apparaat het niet laat weten. In ons analoge tijdperk vroegen wij, als wij niet goed konden praten: kunt u even tweemaal in de sleutel knijpen van het analoge apparaat? Dan konden wij waarnemen of zij ons bericht hadden gehoord. Bij digitaal is het: het apparaat doet het of het doet het niet. Het vervelende is alleen dat je nooit weet wanneer het niet meer werkt.

Het gaat hier natuurlijk om rampen en calamiteiten. Daar zit een behoorlijke component paniek en stress van gebruikers in. Ik refereer aan Hoek van Holland, waar mensen massaal in het nauw zaten. Er is één iemand die luistert en je kunt maar met één apparaat tegelijk spreken. Dat was vroeger niet anders. Ik kan mij goed voorstellen dat je, als je in het nauw zit, wilt dat er twintig mensen naar je luisteren. Dat hebben wij echter niet geregeld, want dat betekent dat wij net zoveel centralisten in huis moeten hebben als er buiten gebruikers zijn met een randapparaat. Zo werkt het niet.

Als je twintig keer de noodknop indrukt wanneer je wel dekking hebt, gaat nummer één voor en daarna komen de volgende. Bij dit soort evenementen worden commandovoertuigen ingezet van de politie, waarin een C2000-mobilfoon zit die geen voorrang heeft in het systeem. Die kan dus niet overrulen en zeggen: nu houden jullie allemaal je mond, want ik ben aan de beurt. Het is een van de velen die kan spreken. Dan ben je je regierol, vooropgesteld dat je die toebedeeld hebt gekregen, kwijt. Het is een complex systeem, laat dat duidelijk zijn. Centralisten hebben een digitaal radiosysteem voor hun neus. Ik heb er zelf drie dagen cursus in gevolgd. Het is zeer complex. Als je niet dagelijks die handelingen uitvoert, wordt het lastig als er zich een ramp voordoet. Je bent het immers niet gewend. Als het erom spant, gaat de stress een rol spelen. Dat kan wellicht verbeteren door heel veel training. Het kan ook zijn dat wij te ingewikkelde apparaten hebben. Ik denk bijvoorbeeld dat wij slechts 10% van onze gsm kennen. Datzelfde geldt voor het radiobediensysteem van C2000. Het is een goed systeem, maar de dekking is hier en daar een probleem.

Ik wil nog een pleidooi houden. Op 13 oktober 2009 hadden wij een ernstige storing in C2000, ongeveer vergelijkbaar met Vodafone. Onze broer Zuid-Holland-zuid had die ook. Waardering voor C2000, want de beheerders van dat systeem hebben ervoor gezorgd dat wij vier uur lang met 20% van de capaciteit onze normale werkzaamheden hebben kunnen doen. Gelukkig was er geen ramp, want dan was het wellicht anders geweest. Zij hebben kans gezien om het systeem zodanig in de lucht te houden dat wij ons werk naar behoren hebben kunnen doen. Er is dus een redelijke stabiliteit.

De heer **Lineman**: Ik wil het probleem splitsen in een aantal gebeurtenissen. De dagelijkse gebeurtenissen gaan heel goed. Als wij geplande evenementen hebben, kunnen wij van tevoren afspraken met elkaar maken over de vraag wie in welke groep werkt en wie met wie spreekt. Iedereen kan dat doornemen. Wij hebben echter ook de niet-geplande gebeurtenissen en die zijn een probleem. In onze beleving is training in het gebruik van de randapparatuur en op de meldkamer een groot probleem. Er zijn veel wisselingen in personele bezetting en die mensen moeten keer op keer volledig worden opgeleid en geschoold. Je bent er niet met uitleg over een paar knopjes.

Er is al eerder gezegd dat het een enorm complex systeem is. Er komt keer op keer een update. Keer op keer moet de centralist of een personeelslid op de rijdienst daar aan wennen. Er is dan weer een ander gebruik en dat is lastig. Scholing en training zijn dus belangrijke aspecten.

De heer **Hartog**: Er is een vraag gesteld over de randapparatuur. Er worden verschillende soorten gebruikt in Nederland, van verschillende leveranciers. Ik heb het vanaf het eerste uur mogen meemaken. Naar mijn beste weten wordt alle randapparatuur in Nederland CTK gekeurd. Dat is een keurmerk waaruit blijkt dat de hulpverlener in het veld een apparaat in handen heeft dat het gewoon moet doen, conform de normen. Daar hoort een vermogen van 1 watt straling bij. Dat vergt op termijn discussie over de vraag of dat nog eens goed moet worden beschouwd. Het CTK is wat mij betreft essentieel. Misschien is het goed om te kijken of bij randapparatuur die al in gebruik is, nog eens periodiek moet worden getoetst of de informatie die in de portofoons aanwezig moet zijn om gebruik te maken van verschillende kanalen, up-to-date is en transparant voor andere regio's. In de situatie bij Schiphol, waarin veel hulpverleners uit andere regio's participeerden, vraagt radiocommunicatie vanuit die hoedanigheid een iets andere structuur. Ik kan mij voorstellen dat een CTK keuring bij een nieuw apparaat belangrijk is, maar het moet wellicht in een later stadium nogmaals gebeuren.

De heer **Verschoor**: Wij zijn voor standaardisatie en Europese aanbesteding, maar er is randapparatuur in deze wereld verkrijgbaar, die niet een-op-een dezelfde functionaliteit heeft. Ik noem een simpel voorbeeld. Heel veel brandweerkorpsen maken gebruik van cleartone mobilofoons. Die hadden een functionaliteit, die de gateway repeat functie werd genoemd. Dat betekent dat je een voertuig kunt gebruiken als versterking als je minder binnenhuisdekking hebt. Er zijn korpsen en regio's die dat soort apparatuur aanschaffen, maar andere doen dat niet. Het luistert dus heel nauw welke apparatuur je met welke functionaliteit vergelijkt en welke functionaliteit het ene apparaat wel heeft en het andere niet. Zo'n portofoon kent ongeveer 1000 parameters. Daarnaast heeft de software features. De een wil zijn lichtje aan, de ander wil zijn lichtje uit, de derde wil zijn geluid aan, de vierde zijn geluid uit. Kortom: het is ingewikkeld en complex gemaakt.

Ik ben even oneerbiedig, maar ik ben van de multidisciplinaire meldkamer, dus ik mag iets vinden van de brandweer. De meeste mensen die communiceren, willen een apparaat met drie knoppen. Dat is echter niet te krijgen, dus dat maakt het complex. De complexiteit van randapparatuur en software plus houding en attitude zijn heel belangrijk. Ik ga iets oneerbiedigs zeggen over de heer Van de Kamp. Hij mag alvast meeluisteren. Als je mensen de ruimte laat om portofoons aan te schaffen met afwijkende standaardhulpmiddelen – ik doel op een foto van een hoofdinspecteur met een portofoon met een korte antenne – vraagt dat om moeilijkheden. Er is afgesproken 95% naar plaats en tijd met een gewone standaard antenne, een lange antenne. Als mensen zelf hulpmiddelen gaan toepassen, weet ik niet waar wij blijven. Dan krijgt C2000 de schuld, maar we doen het zelf.

Het is dus attitude, scholing, training en het hele proces. Wij moeten de hand in eigen boezem durven steken en met elkaar een oplossing vinden. Wij moeten de nazorgfase beter oppakken en de plan-do-check-actcirkel doorlopen. Wij constateren allemaal dat wij nu een aantal dingen hebben laten lopen.

De **voorzitter**: Dan volgt nu een korte tweede termijn.

De heer **Çörüz** (CDA): Ik heb geen antwoord gekregen. Helaas zijn wij niet het enige land waar rampen gebeuren. Ik vroeg even te kijken naar de

situatie in Londen en New York. Ik heb mij laten vertellen dat daar ongeveer hetzelfde systeem wordt gebruikt en dat daar geen enkel probleem is.

Ik heb ook gevraagd naar de dekking. Er zijn ook KPN-masten en andere masten. Kan daarop niet aangehaakt of ingeplugd worden?

De heer **Biemolt**: Samen met collega Hans Bourgonje zit ik in het Europese Tetraoverleg. Wij hebben in oktober met de dertien landen die Tetra gebruiken, overleg gehad. Zij hebben naar aanleiding van een presentatie van mijn collega Herman van Sprakelaar moeten constateren dat wij het eerste land waren dat incidenten in deze omvang heeft gehad. Wij hebben vervolgens afgesproken dat wij in december 2009 en februari 2010 samen met de Europese landen om de tafel gaan zitten om te kijken of wij van elkaar kunnen leren en de ervaringen kunnen uitwisselen die wij in Nederland hebben opgedaan, zodat zij in de toekomst kunnen voorkomen dat dit soort zaken gebeurt.

In Engeland was ten tijde van de bomaanslagen alleen de metro ondergronds voorzien van Tetra, maar bovengronds draaide er geen Tetra. In Amerika draaide geen Tetra. Ik weet dus niet of de systemen vergelijkbaar zijn. In ieder geval hebben zij geconstateerd dat de situatie die zich bij ons heeft voorgedaan, zich bij hen nog niet heeft voorgedaan. Zij willen graag in gesprek met ons om kennis en ervaring te delen. Daarvoor zijn initiatieven in december en februari in gang gezet met de dertien landen in Europa die ook Tetra gebruiken.

Uit de periode waarin ik met masten werkte, weet ik dat er de afspraak was dat er niet met commerciële masten werd gewerkt, omdat, als er onderhoud moest worden gepleegd, de hele boel uit moest. Dat betekent dat ook C2000 uit zou moeten. Het onderhoud aan commerciële masten gebeurt vaker dan bij Tetramasten. Daarom is de keuze gemaakt voor eigen masten in eigen beheer. Dan gaan wij er zelf over.

Mevrouw **Griffith** (VVD): Ik heb de vraag gesteld wat het percentage binnenhuisdekking is en heb daarop nog geen antwoord gekregen. Een tweede vraag is: wat vindt u van het idee om bij grootschalige evenementen de dekking te betrekken? Wordt u in uw dagelijkse werk gevraagd of er voldoende dekking is bij een groot evenement, zoals een danceparty?

De heer **Verschoor**: Onlangs hebben wij de wedstrijd Dordrecht-Ajax gehad. Dat was een behoorlijke risicowedstrijd. Wij hebben UMS gevraagd met ons mee te kijken. Wij zouden bepaalde tools graag zelf hebben, maar die zitten bij UMS. Men noemt dat zonewatch. Wij hebben een medewerker van UMS gekregen die bij ons heeft meegekeken. Op een gegeven moment konden wij zien dat een bepaalde mast dreigde «over te lopen». Op dat moment hebben wij actie genomen en het datakanaal dichtgezet. Dat soort dingen moet je borgen en in processen zetten, want dat kan echt helpen.

Mevrouw **Griffith** (VVD): U pleit er ook voor om voorafgaand aan het verlenen van een vergunning sowieso de dekking mee te nemen.

De heer **Verschoor**: Of het inderdaad voorafgaand aan de vergunning moet, is een bestuurlijk punt. Voordat de operatie gaat plaatsvinden, moet wel de getoetst worden op de wijze waarop wij willen communiceren; of wij met die beweging uit de voeten kunnen. Als dat zo is, is dat prima. Als het niet zo is, moet je maatregelen treffen. Wij hebben er die avond voor gekozen om iemand van UMS bij ons neer te zetten. Ik had toevallig ook dienst en wij hebben samen gekeken wat er op zo'n opstelpunt gebeurt. Het was verrassend om te constateren – maar dat had mijn collega in Kennemerland ook al geconstateerd – dat er heel veel ramptoeristen zijn,

mensen die meeluisteren op zo'n kanaal. Ik had op enig moment driehonderd portofoongebruikers en slechts 19 gespreksgroepen en wij hadden ze echt niet ingezet. Er waren blijkbaar veel mensen uit de eigen regio of uit een naburig incident, die hun apparaat niet hadden afgesloten. Kortom: de discipline, zowel in gesprekstechniek als in aan- en uitschakelen van mobilifoons, zou dus ook nog verbetering behoeven.

Mevrouw **Griffith** (VVD): Dat zijn toch interne mensen, want ik neem aan dat je er van buiten niet op kunt komen.

De heer **Verschoor**: Even als voorbeeld: we hadden ook wat collega's uit Rotterdam ingehuurd. Zij stonden keurig met een gespreksgroep op mijn opstelpunt. Uiteindelijk zou ik dat niet willen hebben. Heel veel mensen laten hun gesprek in de thuissituatie gewoon bijstaan en dat belast uiteindelijk een opstelpunt.

De **voorzitter**: Ik ga dit gedeelte beëindigen. Ik heb begrepen dat wij om 14.45 een forse stemmingenlijst hebben. Ik wil cluster 2 eerder laten beginnen, zodat wij op tijd klaar kunnen zijn. Na de stemmingen kunnen wij dan cluster 3 doen. Ik dank u hartelijk en nodig bij dezen de mensen voor cluster 2 uit.

Cluster 2

Gesprek met de heer Van de Kamp (politievakorganisatie ACP), de heer Giltay (Coöperatieve Ondernemingsraden Politie), de heer Van de Pol (Nederlandse Politiebond), de heer Welting (Algemene Nederlandse Politie Vereniging), de heer Van der Schuit (Nederlandse Vereniging voor Brandweezorg en Rampenbestrijding), de heer Kraan (Vakvereniging voor Brandweervrijwilligers), de heer Van der Hoek (ABVAKABO/FNV) en de heer Severijns (CNV Ambulance)

De **voorzitter**: De heer Severijns zal hoogstwaarschijnlijk straks aanschuiven. Hij zit wellicht in de file vanwege Vodafone.

De heer **Çörüz** (CDA): Laat ik maar gelijk de knuppel in het hoenderhok gooien. Ik heb een vraag voor de heer Van de Kamp. Hij herinnert zich nog wel een aantal maanden geleden toen de expertgroep werd opgericht. De eerste conclusie van de voorzitter, voordat de zaak werd opgericht en was geformeerd, was dat het eigenlijk aan de mensen ligt. Wat is uw visie op die conclusie en hoe kan het dat wij vandaag de dag nog spreken over verkeerd gebruik, terwijl C2000 niet gisteren is ingevoerd? Hebben uw mensen zitten slapen, is er te weinig training geweest? Hoe kan dat nu?

De heer **Anker** (ChristenUnie): Ik ben benieuwd van deze mensen te horen waar het hem in zit. Is het systeem te complex? Willen wij te veel? Is het daarmee te ingewikkeld voor de gebruikers of zit er ook nog een heel sterke investeringscomponent in? Op welke manier hebben zij invloed gehad op de uitrol van het systeem, ook waar het gaat om de dekking van voldoende masten? Is die klacht al vaker gemeld?

De heer **Brinkman** (PVV): Ik zou willen vragen: hebben de bonden zitten slapen bij de introductie van C2000? Of was u volledig op de hoogte bij de introductie van C2000? Wij spreken over een communicatiesysteem. Daar waar een analoog systeem een bepaalde dekking had buitenshuis en binnenshuis, maar ook in de SCL-gebieden. Een collega van Zuid-Holland zei eerder dat de dekking in Zuid-Holland het beste van Nederland was, zelfs beter dan Amsterdam. Dat zegt wat. O, het was Rotterdam, nog erger.

De **voorzitter**: Orde in de zaal. Het theaterstuk is nog niet begonnen.

De heer **Brinkman** (PVV): Ik meen het serieus. Het analoge systeem had een goede dekking en over het algemeen waren mensen erg tevreden. Met allerlei foefjes kon er worden gecommuniceerd, hoewel af en toe gebrekkig en met kraken. Mensen wisten dat dit niet kon met het digitale systeem met de afspraken die gemaakt zijn. Met andere woorden: ik had van de bonden verwacht dat er meer gehamerd zou worden op een eerlijke voorstelling van zaken, namelijk dat er gigantisch geïnvesteerd moet worden om ook de binnenhuisdekking te krijgen met de SCL-gebieden erbij. Hoe zit dat nu precies? Hoe is dat toen gegaan? Wat is nu de oplossing? Wat verwacht u dat wij doen om ervoor te zorgen dat de politiemensen, de ambulance en de brandweer in ieder geval dezelfde dekking krijgen die zij hadden voordat C2000 werd geïntroduceerd?

Mevrouw **Kuiken** (PvdA): Ik stel de vraag maar recht voor zijn raap: moeten wij af van C2000? Zo ja, wat moeten wij dan wel? Zo nee, hoe moeten wij verder met C2000?

Mevrouw **Griffith** (VVD): Als ik de stukken goed heb gelezen, is de enige die af wil af van C2000 de heer Kraan, maar de heer Kraan vertegenwoordigt natuurlijk de vrijwilligers van de brandweer. Misschien kan hij concreet antwoord op die vraag geven en ook zeggen wat hij graag anders zou willen. Wil hij terug naar analoog? Ik heb gelezen dat de Vakvereniging Brandweer Vrijwilligers er als enige van af wil.

De heer **Van Raak** (SP): C2000 is niet uit de lucht komen vallen en groeit ook niet aan een boom. Wij hebben het zelf bedacht met zijn allen. Hoe komt het nu dat politieagenten, brandweerlieden en ambulancemensen er dan toch geen vertrouwen in hebben? Waar hebben wij het fout gedaan? Hoe is het mogelijk dat wij brandweerlieden met een portofoon met veel te veel knopjes een gebouw in sturen waar zij geen bereik hebben? Hoe heeft dat idiote kunnen gebeuren en wat kunnen wij eraan doen? Ik heb begrepen dat er problemen zijn met de techniek, met scholing en met procedures. Bij techniek is dat bijvoorbeeld de dekking, bij scholing moet men blijven scholen en bij procedures moet iemand de regie kunnen voeren en de verantwoordelijkheid kunnen nemen. Het voorstel van mijn buurvrouw om bij de vergunningverlening te kijken naar de dekking, lijkt mij ontzettend goed.

Ik ben benieuwd om van deze mensen uit de praktijk te horen waarvan de mensen op de werkvloer precies last hebben en wat daarvoor de oplossing is. Wij hebben bibliotheken vol met analyses, maar het is misgegaan omdat mensen er niet mee kunnen werken. Waarom kunnen zij er niet mee werken? Welk knopje deugt niet en wat kunnen wij daaraan doen? Graag een rondje met zo concreet mogelijke oplossingen. Wat moeten wij de minister voorleggen, wat wilt u dat wij doen om het werk voor de mannen en vrouwen gemakkelijker te maken?

Mevrouw **Griffith** (VVD): Om er toch iets positiefs in te gooien: hoe kunt u er zelf aan bijdragen dat bij de hulpverleners het vertrouwen in het systeem terugkomt? Hoe wilt u daar op een positieve en constructieve manier aan meewerken?

De heer **Van de Kamp**: Ik dank de Kamer voor de uitnodiging en de mogelijkheid om een onderwerp te bespreken dat voor de collega's op straat van cruciaal belang is. Het is ook van cruciaal belang voor burgers. Op het moment waarop onze systemen het niet doen, is dat niet alleen een gevaar voor de mensen die ermee moeten werken, maar worden wij ook beperkt in het verlenen van hulp aan burgers. Die twee dingen liggen

in elkaars verlengde en daarom is het van cruciaal belang dat het systeem gaat functioneren.

Ik moet mijn excuus maken, want er was enig misverstand over onze mogelijkheid om hier het woord te kunnen voeren. Ik heb pas recent vernomen dat dit mogelijk was en daarom hebt u van mij geen inbreng gekregen. Ik ga u toch wat dingen meegeven. Zojuist hebben wij op uw verzoek de enquête uitgereikt die wij deze zomer hebben gehouden over de wijze waarop collega's aankijken tegen het systeem zelf. Een enkele opmerking bij die enquête. Deze is gehouden voor het incident in Hoek van Holland. Het is dus niet zo dat dit beeld alleen gekleurd is aan de hand van incidenten in de afgelopen periode. De rapportages rondom Konin-ginnedag zijn niet meegenomen in deze enquête. Uiteindelijk hebben ruim vijfhonderd collega's op deze enquête gereageerd. Dat resultaat vindt u hier terug. Als u nog vragen hebt, horen wij die graag.

Wij willen graag stilstaan bij iets heel anders dan de techniek en de gebruikers. Wij willen vooral inzoomen op de vraag hoe dit allemaal aan de voorkant tot stand is gekomen. Daar zit een deel van de vragen en wij zullen proberen die te beantwoorden.

Het was een project dat niet alleen van de politie was. Het was een multi-disciplinair project en het ministerie van Binnenlandse Zaken heeft het project zelf geleid. Dat is van belang. Sectoren die met dit systeem moesten gaan werken, zijn in projectvorm met elkaar aan de slag gegaan. Er is aan de voorkant een discussie geweest over de vraag waaraan dit systeem moest voldoen. Wij zijn niet degenen geweest die gaan over het gebruik van het systeem en de eisen qua geld die daaraan zijn gesteld. Het beeld is gecreëerd dat de keuzes die gemaakt zijn, met goedkeuring van de sectoren zijn gemaakt. Als het gaat over binnenhuisdekking, maar ook over het aantal te plaatsen masten, zitten wij dus niet in de fase van invoering, maar van plannenmakerij en politieke besluitvorming. Er is immers een enorme bak geld mee gemoeid. Onze informatie is dat aan de voorkant door partijen die betrokken zijn geweest bij het aanleveren van deze systemen, nadrukkelijk is aangegeven dat er veel meer masten moesten komen dan er uiteindelijk geplaatst zijn.

Je kunt nog zo naar de gebruikers kijken, of dat nu op meldkamers is of aan het eind van het lijntje waar de portofoons van politie of brandweer zijn, maar als de dekking er niet is, helpt het niet om je mensen goed te instrueren. Waar geen verbinding is, houdt alles op. Waar wij en onze mensen last van hebben, is dat het beeld wordt gecreëerd dat het alleen bij hen ligt. Het is, zeker in situaties waarin zaken uit de hand lopen, op zijn zachtst gezegd niet prettig om te horen dat je dat vooral aan jezelf te danken hebt.

Over Hoek van Holland nog één ding. Het bereik was daar vanaf het begin niet goed. Dat wist iedereen. Sterker nog: er zijn vanuit Rotterdam brieven naar het departement gegaan en er zijn antwoorden gegeven waarin dat bevestigd is. Er is dus geen sprake van een situatie waarin dat toevallig kan gebeuren. Dit was op politiek bestuurlijk niveau en binnen de politie en andere diensten bekend. Het is dan ook een keuze of je daar een feest neerzet zoals daar is neergezet. U mag daarvan politiek bestuurlijk vinden wat u wilt, maar dit punt zal terugkomen op het moment waarop de rapportage in Rotterdam aan de orde is. Er is immers een vergunning verleend om al die mensen te huisvesten voor dat feest.

Voor ons is niet helder hoe de besluitvorming precies is verlopen. Dat lijkt mij nu juist iets voor u om uit te zoeken. Dat is namelijk het bestuurlijke proces aan de voorkant. Hoe kan dit nu? De expertgroep die is ingesteld, heeft een opdracht, maar die opdracht voorziet niet in het verkennen van het voortraject, terwijl daar de eerste keuzes zijn gemaakt. Natuurlijk zijn politie en brandweer betrokken geweest, maar uiteindelijk nemen anderen de beslissing en dat gaat altijd gekoppeld aan de beschikbaarheid van geld. Als u echt wilt weten wat de oorzaak is, stel ik voor dat u daar een spa dieper graaft.

De heer Brinkman vraagt of wij hebben zitten slapen. Dat doen wij wel eens, maar altijd met één oog open. De meesten van ons komen uit de politie en weten dat je 's nachts slaapt, maar altijd blijft opletten. De laatste uitzending van Zemblu was de tweede over dit onderwerp. Helemaal bij de eerste invoering is al bij ons gesignaleerd – en daar was die uitzending op gebaseerd – dat de SCL's niet gedekt waren. Ik herinner u eraan dat dit item toentertijd ook de Tweede Kamer heeft gehaald en dat u toezeggingen zijn gedaan dat het probleem van de SCL's zou worden opgelost. De oplossing lijkt gevonden te zijn in het volgende. De eigenaren van die locaties moesten de rekening gaan betalen, los van wat wij daarvan vinden. Eén ding vinden wij wel, namelijk dat dit nooit ten koste mag gaan van de veiligheid van onze mensen. Als dat een probleem is, is dat niet het probleem van onze mensen, maar van bestuurders en politiek. Wij hebben moeten vernemen dat de keuze is gemaakt om de beslissing waar die plekken moeten komen over te dragen aan de gemeenten. De burgemeesters hebben kennelijk een brief gehad. De burgemeester van Heerenveen wist in ieder geval niet waar het over ging en ik vermoed dat hij niet de enige is. Er is niemand geweest die op de uitvoering van die politieke afspraak toezicht heeft gehouden. Er is niemand geweest die controle heeft uitgeoefend op de mate waarop die gemeenten in staat zijn geweest die masten te plaatsen.

Dat zijn de grote belangrijke vraagstukken aan de voorkant. Als de dekking er niet is, mag iedereen in de techniek, de scholing en de training gelijk hebben, maar het houdt wel op. Daarmee hebben onze mensen te maken.

De **voorzitter**: Ik neem aan dat u gaat afronden. Dan kunnen ook de antwoord geven op de gestelde vragen.

De heer **Van de Kamp**: Het mag helder zijn dat iets moet gebeuren bij de investeringspoot.

Ik kom nog even terug op digitaal en analoog. Behalve de twee grote steden die net zijn genoemd, weet ik uit mijn eigen politiepraktijk dat grote delen van Nederland midden in de plattelandsgebieden niet zo te spreken waren over analoog. In grote delen van de Veluwe en ook in Limburg was het bereik nog vele malen slechter, ook buiten, bij analoog. Laten wij dus niet doen alsof het allemaal klopte. De twee grote steden hebben inderdaad dat geld gehad, maar dat was voor C2000. Dan de oplossing. Terug kunnen wij niet meer. Wij moeten voorwaarts. Het gaat dus om investering in de masten die nodig zijn, op zo kort mogelijke termijn. Onze bijdrage aan het terugwinnen van vertrouwen zal sterk afhangen van de mate waarin de expertgroep ons het vertrouwen kan geven op grond van de uitkomsten, maar vooral van de politieke besluitvorming over het beschikbaar stellen van de middelen. Dan kunnen wij tegen onze mensen zeggen dat het goed komt en dat wij onze communicatie daarop gaan richten.

De heer **Giltay**: Voorzitter. Ik ben blij dat de ondernemingsraden nu ook eindelijk hierover mogen meepraten. Wij hebben in het land nagevraagd waarmee men wordt geconfronteerd. Allereerst blijkt dat de ondernemingsraad is beloofd dat het C2000-systeem minimaal gelijkwaardig zou zijn aan de analoge 450 MHz algemene portofoonkanalen. Daarmee was het voor de ondernemingsraad duidelijk dat wij er niet op achteruit zouden gaan, ondanks het feit dat wij hadden gelezen dat er slechts 95% buitenhuisdekking werd gegarandeerd.

Achteraf blijkt dit niet zo te zijn geweest, waardoor het vertrouwen in het systeem ver is gedaald. Ondernemersraden in het land, vooral van de laatste korpsen die moesten implementeren, hebben gemerkt dat er een gevecht is geweest met BZK over de dekking. Er zijn zelfs korpsen geweest, waaronder Rotterdam en Amsterdam, die hebben gezegd: als je er geen masten bij plaatst, trekken wij de stekker uit C2000, want wij

kunnen dit niet garanderen. Onder die druk zijn er uiteindelijk masten bij geplaatst.

Dat heeft geholpen, maar het vertrouwen van de collega's op straat was weg. Een collega zit in een geweldsituatie, bedient de noodknop en blijkt geen verbinding te hebben. Je was gewend dat de analoge portofoon door middel van storing aangaf wanneer je uit de verbinding dreigde te lopen. Je wist dan dat je moest uitkijken omdat je buiten de verbinding zat. C2000 had dat niet, collega's kregen geen back-up en dat verhaal gaat snel rond binnen de politie. Dat betekent dat het vertrouwen weg is. Collega's wilden het ding zelfs niet eens meer meenemen, zeker niet in de overgangsfase waarin ook het analoge kanaal nog operationeel was, want dat bleek elkaar te storen.

Ik begrijp van de vorige sprekers dat het systeem goed is. Een systeem is volgens de ondernemersraden goed als het functioneert op de momenten waarop het moet functioneren. En wat blijkt? Als collega's in nood zijn of als er een grote calamiteit is, werkt het niet goed. Dan wordt volgens de ondernemersraden te snel geroepen dat het aan de gebruikers ligt. Het ligt grotendeels aan de techniek.

Als je het vertrouwen van de collega's wilt terugwinnen, zal dat tijd kosten. Het zal in eerste instantie in een oplossing zitten die de mensen van de technische dienst moeten aanreiken. Dat heeft te maken met het bereik en het vermogen van de zendmasten. Bij de techniek zijn wij afhankelijk van de techneuten. Wij vertrouwen daarop. Mensen die voor een project staan, maken van dat project hun kindje. Als hun kindje wordt bekritiseerd, wordt dat over het algemeen te gemakkelijk weggewuifd en niet helemaal serieus genomen. Dat wil ik als kritiekpunt neerleggen.

De voorzitter: Dan kom ik bij de heer Busker.

De heer **Van de Pol**: Voorzitter. U mag mij Busker noemen maar ik heet Van de Pol.

Ik zal niet in herhaling treden. De heren Verschoor, Den Hollander en mevrouw Von Meijenfeldt hebben wijze woorden gesproken, waarin ik veel zaken herken. Ik zal ook niet ingaan op de techniek. In onze brief hebben wij de vragen beantwoord en een aantal technische zaken aange-reikt. Ik zal mij ook niet laten verleiden tot een algemene inleiding. Ik zal proberen concreet en duidelijk antwoord te geven op de vragen.

Er is gevraagd naar het analoge portofoonnet. Wij zijn er klaar mee. De reserveonderdelen voor het analoge portofoonnet zijn er niet eens meer. Het is dus geen enkele optie om daarnaar terug te willen. U zit enigszins zuinig te kijken, maar ik heb gezien hoe collega's in Amsterdam-Amstelland probeerden de boel in elkaar te sleutelen met oude onderdelen en dat ging niet meer. Dat is dus geen oplossing.

Ik wil voorafgaand iets verklaren. Bij normaal gebruik functioneert het systeem over het algemeen prima. Dat mag ook wel eens gezegd worden. Collega's zijn dan ook tevreden. Er gaan echter enkele dingen flink mis, vooral in de binnendekking. Over de vraag of wij hebben zitten slapen, kunnen wij ons natuurlijk buitengewoon opwinden. Ik kan melden dat wij al in 2003 een mailtje naar de minister van Binnenlandse Zaken hebben gestuurd dat wij dit zagen gebeuren. In 2003! Naar aanleiding van een mailtje dat wij aan de minister hebben gestuurd, is toen de eerste Zembla-uitzending gemaakt, waaraan collega Van de Kamp heeft gerefereerd. Wij spreken over zes jaar terug. De Kamer sprak er toen schande van, maar dat even terzijde.

De binnendekking zorgt ervoor dat het vertrouwen bij de politiemensen helemaal weg is. Gisteren sprak ik met een collega uit Groningen die meldde dat er een «assistentie collega's» was – bij de meesten wel bekend – en dat bleek dat er in sommige delen van het hoofdbureau van politie in Groningen geen binnendekking was voor het systeem C2000. Er werden

dus slechts enkele mensen opgetrommeld voor assistentie collega's, omdat de rest niet te bereiken was.

Na de verschrikkelijke ramp in Apeldoorn is er een prachtige bijeenkomst geweest in Orpheus in Apeldoorn, waar een deel van het kabinet en de Koninklijke familie aanwezig was. Het is maar dat u het weet: daar functioneert C2000 niet. Als daar iets gebeurd was, was de hulpverlening niet adequaat op gang gekomen.

Zolang politiemensen in Echt, Beuningen of op de Grote Markt in Groningen nog niet adequaat het systeem kunnen gebruiken, win je het vertrouwen van de diender op straat niet terug en ook niet van de brandweerman of het ambulancepersoneel. Dat gaat eenvoudig niet. Uit alle stukken blijkt dat er simpelweg op dit moment te weinig mogelijkheden zijn om die buitendekking te genereren, anders dan wanneer je masten gaat bijplaatsen. Dat schijnt door allerlei procedures ingewikkeld te zijn, want het is niet gemakkelijk om overal zo maar een mast neer te zetten. Waar hebben politiemensen last van? Als de Koningin ergens komt en er met veel gemak een extra mast wordt geplaatst, weet men dat, als de Koningin weer weg is en die mast is weggehaald, de dekking er niet is. Dat leidt tot situaties, bijvoorbeeld in Vlissingen op het strand, waar een politievrouw in elkaar is geslagen, omdat zij niet om assistentie kon vragen. Zolang dat soort dingen in de organisatie speelt, hebben wij een probleem.

Een andere oplossing is min of meer al door de vorige sprekers naar voren gebracht. Het is een algemeen probleem van politieambtenaren dat zij nieuwe, innovatieve techniek voorgeschoteld krijgen, maar dat zij niet in de gelegenheid worden gesteld om die nieuwe, innovatieve techniek goed te doorgronden. Het schort dus niet alleen aan de opleiding voor C2000 – ik kan nog wel andere voorbeelden noemen, maar ik heb begrepen dat ik daar niet over mag spreken – maar daadwerkelijk aan goede instructies en procedures. Daar is naar onze mening een behoorlijke slag te maken.

Gelet op het feit dat nog meer mensen iets willen zeggen, houd ik het hierbij.

De **voorzitter**: Mijn excuses. Op mijn lijstje stond de heer Busker van de Politiebond. Het lijstje is blijkbaar niet aangepast.

De heer **Van de Pol**: Uw excuses zijn aanvaard.

De heer **Welting**: Allereerst bedankt voor de uitnodiging. Het is wat lastig als je als vierde in de lijn zit om nogmaals hetzelfde verhaal te doen. Er is gevraagd of het aan de gebruiker ligt of aan het systeem. In de voorbesprekken hebben wij al gehoord dat er soms aardig wat manoeuvres nodig zijn om een systeem toelaatbaar te maken en beschikbaar te maken voor de collega's op straat. Dan ligt het dus kennelijk wel aan het systeem en niet zozeer aan de gebruiker die er al of niet goed mee omgaat. In sommige situaties heeft men onvoldoende opleiding genoten om het systeem goed te doorgronden, zo is eerder gezegd. Dat kan, maar als wij een systeem in Nederland gaan implementeren en wij zeggen dat dit het moet zijn, moet het wel dusdanig toegankelijk zijn dat iedereen met enige kennis van techniek er ook gemakkelijk mee moet kunnen omgaan. Het kan niet zo zijn dat wij een systeem hanteren dat dusdanige kennis en opleiding vereist dat wij onderhand een meestersniveau nodig hebben om het te kunnen begrijpen. Dat is kennelijk wel wat gevraagd wordt. Daarnaast maken wij ons ernstig zorgen over de binnenhuisdekking, niet alleen voor de politiemensen, maar voor alle hulpverleners die ermee te maken krijgen. Het is nog steeds niet mogelijk om op elke locatie verzekerd te zijn van een goede dekking en van een goede rugdekking op het moment waarop men daarom vraagt.

Ook hebben wij het probleem rond de buitendekking. Ik heb gelezen in de aantekeningen van mijn vorige voorzitter dat wij al ruim van tevoren bij de implementatie van het systeem hebben aangegeven dat 95% wel heel discutabel was. Wij hebben de zorg uitgesproken over de dekking binnen Nederland. Dat wil ik even gezegd hebben. Desondanks is men gewoon doorgegaan. Als je de stukken en ook dit lijstje leest, is er nog genoeg te doen.

Ik vraag mij af waarom het zo verschrikkelijk lang duurt om de diplijst, die eigenlijk al voor 2006 bekend was, eindelijk vol te gaan maken en voldoende masten neer te zetten, ondanks de procedures die er zijn. In drie, bijna vier jaar tijd moet het toch mogelijk zijn om de nodige vergunningen te krijgen om de masten te kunnen plaatsen! In de brief van de minister aan de Kamer lees ik dat zij voornemens is om naast de drie mobiele masten die in de bus zijn opgesteld en die worden ingezet bij evenementen, nog drie mobiele masten toe te voegen, om op die manier Nederland te kunnen afdekken bij evenementen. Ik wil ervoor pleiten om, wanneer wij evenementen hebben, te zorgen dat er een mobiele mast is. Of dat in een veiligheidsregio of in een politieregio moet zijn, zal mij even een zorg zijn. Ze moeten echter beschikbaar zijn en niet op tweehonderd kilometer afstand staan, zodat zij pas na vier tot vijf uur rijden kunnen worden ingezet.

Gezien de huidige bezuinigingen bij de politie en ook in de rest van Nederland die ermee te maken heeft, zegt de minister in haar brief dat de kosten voor de uitvoering van C2000 uiteindelijk terecht komen bij de eindgebruiker. Ik weet niet wat dat voor u betekent, maar voor mij betekent dat dat het potje waar het geld in zit, nog leger wordt. De collega's hebben dan met minder mensen een beter systeem, maar kunnen nog steeds het werk niet goed doen.

De heer **Van Raak** (SP): Ik krijg meldingen dat als gevolg van bezuinigingen de aanschaf van nieuwe portofoons wordt uitgesteld. Kloppen die geluiden? Moeten agenten als gevolg van bezuinigingen met oude spullen de straat op?

De heer **Welting**: Ik kan dat niet bevestigen. Ik heb die gegevens niet.

De heer **Van de Pol**: De vraag stellen is hem beantwoorden. Dat is feitelijk correct. Op dit moment worden heel veel aanschaffen uitgesteld, omdat elk korps enorm terug moet. Zo simpel is het.

De heer **Van der Schuit**: In aanvulling op wat ik in de eerste ronde heb gehoord, wil ik als brandweerman aangeven dat wij met de stap naar C2000 een communicatiesysteem hebben gekregen dat aanmerkelijk beter is dan het vorige. Dat wil echter niet zeggen dat het systeem aan alle wensen voldoet. Wij hebben ook zorg, zorg die gevoed wordt door het feit dat wij uit 16 van de 25 regio's van onze brandweermensen signalen hebben gekregen, vooral over het onderwerp van de binnenhuisdekking. Dat voedt ook het gebrek aan vertrouwen dat op dit moment speelt. Wij zijn blij dat het onderdeel binnenhuisdekking en de rol van de brandweer daarin op dit moment onderwerp van onderzoek is. Wij zijn er zelf ook bij betrokken vanuit de NVBR. Daaruit komen voorstellen die tot een oplossing zouden moeten leiden. Op dezelfde manier is de expertgroep bezig geweest in de hele breedte. Het gaat dan om opleidingen, techniek of procedures. Ik kijk met veel vertrouwen uit naar de uitkomsten van dat onderzoek. Ik heb wel een zorg. Onderzoeken zijn heel mooi en de conclusies die eruit worden getrokken, zullen ongetwijfeld goed zijn, maar ik heb graag dat er dan ook actie wordt genomen om de aanbevelingen te realiseren.

Ik wil een opmerking maken over de wijze waarop mensen in de praktijk werken met C2000. In de dagelijkse praktijk werkt het goed. De brand-

weerman of politiemans die met het apparaat werkt en zijn werk moet doen, kan daarmee goed overweg. Het is echter vreemd dat hij bij een calamiteit of een ramp ineens anders moet gaan werken. Op dat moment, als het echt spannend wordt, vraag je van iemand die altijd op een bepaalde manier heeft gewerkt, dat hij het op een andere manier moet gaan doen. Ik zou deze spanning van de mensen willen weghalen en pleit ervoor dat dit door de techniek of op een andere manier wordt opgelost.

De heer **Kraan**: Voorzitter. Hartelijk dank voor de uitnodiging. Ik zal proberen zo goed mogelijk te antwoorden op de gestelde vragen. Ik wil graag tegemoetkomen aan de vraag van de heer Brinkman of wij hebben zitten slapen. De VBV had bij de implementatie van C2000 het daglicht nog niet gezien. Wij zijn amper twee jaar actief. Als wij bij de implementatie betrokken waren geweest, had die wellicht anders uitgepakt. Ik doel dan vooral op de DMO-problematiek. De brandweer maakt binnenhuis, als zij mensen moet redden binnen gebouwen, voornamelijk gebruik van die DMO-functionaliteit. Wij kunnen die niet beïnvloeden en die is ook niet afhankelijk van het netwerk van C2000.

Er wordt vaak gezegd dat DMO losstaat van C2000. Wij hebben één portofoon, waarin zowel een TMO-functionaliteit zit die gebruikmaakt van het C2000-netwerk als de DMO-functionaliteit. Wij lopen met één portofoon met twee functies. De clou is dat al voor de implementatie bekend was dat de DMO-functionaliteit niet optimaal en vlekkeloos zou werken. Wij vinden het dan ook vreemd dat die functionaliteit er desondanks in is gekomen en dat de brandweer bij de werkzaamheden gebruik moet maken van die gebrekkige functionaliteit.

Een en ander is nu onderwerp van onderzoek. De deskundigen die wij in onze vakgroep hebben, zijn van oordeel dat DMO niet op te pimpen of te verbeteren valt. Sterker nog: de mensen die de techniek hebben ontwikkeld, hebben in hun patentaanvraag aangegeven dat zij de DMO-functionaliteit niet vrijpleiten van storingen. Onze vraag is dan ook hoe het in vredesnaam mogelijk is geweest dat het is geïmplementeerd voor de brandweer. Acht jaar later kom je tot de ontdekking dat je met problemen te kampen hebt die in 2001 al bekend waren.

De heer Van de Kamp heeft al gezegd dat er in de huidige expertgroep en in onderzoeken naar DMO in onze optiek geen sprake is van onafhankelijkheid. Mensen die daarbij betrokken zijn, de organisaties en de functionarissen, zijn immers ook bij de implementatie betrokken geweest. Wij zijn dus enigszins op onze qui vive en willen de uitkomsten van die onderzoeken goed tegen het licht houden. Wij zijn een beetje bang voor een meer politieke dan een technische oplossing.

Ik kom dan bij mevrouw Griffith. Wij zijn absoluut geen tegenstander van C2000. Wij zijn wel tegenstander van DMO, maar als er een oplossing komt, maakt het ons niet uit of het met C2000, analoog of in welke vorm ook gebeurt. Wij zijn in hoge mate afhankelijk van een betrouwbaar systeem met ergonomisch goed uitgevoerde randapparatuur. Ik hoorde iemand in het eerste cluster zeggen dat het wellicht niet mogelijk is om portofoons te kiezen met minder knopjes. Die zijn er wel degelijk. Wij hadden bij de implementatie echter een zeer beperkte keuze om uit randapparatuur te kiezen. Ik hoop de vragen te hebben beantwoord.

De heer **Van der Hoek**: Voorzitter. Ik ga niet alles herhalen wat mijn collega's hebben gezegd. Zij hebben luid en duidelijk aangegeven waar de problemen zitten. Ik wil ingaan op de vraag van de heer Brinkman of wij hebben zitten slapen. Vanaf het begin zijn wij als ABVAKABO/FNV buiten de onderhandelingen gehouden onder het mom van «jullie zijn handelsreiziger in rechtsposities» en allerlei andere mooie uitspraken. Wij zouden over salarissen gaan en niet over dit soort zaken. Onze gesprekspartner was destijds de directie Brandweer bij Binnenlandse Zaken. Daar werd telkens gezegd: jullie worden vertegenwoordigd door de NVBK en die

doet het woord namens jullie. Met alle respect voor mijn collega is dat niet het geval. De NVBK is meer een werkgeversvereniging dan een werknemersvereniging.

Sinds de invoering van het systeem krijgen wij continu klachten van onze leden over het systeem, vooral van de leden die bij de brandweer werken. Wij hebben daarover geschreven in de gespreksnotitie. De slechte binnenhuisdekking is een groot probleem voor brandweerlieden. Het is essentieel dat dit goed werkt, want het kan een zaak zijn van leven of dood. Als het mis gaat, kan het voorkomen dat brandweerlieden niet meer naar buiten kunnen.

Mijn collega sprak al over het probleem van de kleine portofoontjes. In de notitie staat dat ze niet hufferproof zijn en dat klopt. Een brandweerman met grote handschoenen aan is niet in staat om zo'n ding te bedienen. Ik wil het hierbij laten, want alle andere vragen zijn inmiddels beantwoord.

De heer **Giltay**: Ik ben vergeten te melden dat door de coöperatieve ondernemingsraden een brief naar de voorzitter van het Korpsbeheerdersberaad is gezonden. Er is gevraagd om aandacht voor de opmerking van mevrouw Griffith om geen evenementenvergunning meer af te geven in gebieden waar geen of onvoldoende dekking van C2000 is.

De **voorzitter**: Wij hebben iedereen gehoord. Ik krijg door dat wij over ongeveer 10 minuten gaan stemmen.

De heer **Çörüz** (CDA): Ik heb nog een aanscherping in de richting van de heer Van de Pol. Heb ik goed begrepen dat hij zegt dat C2000 ook na de incidenten in Apeldoorn daar niet functioneert?

De heer **Van de Pol**: Dat begrijpt u prima. Het incident in Apeldoorn werd opgevolgd door een bijeenkomst in Orpheus, waar de Koninklijke familie en een deel van het kabinet waren. Orpheus is een theater en daar is geen dekking voor C2000.

De heer **Brinkman** (PVV): Wij krijgen locaties van het kabinet te horen die moeten worden aangepakt. Ik krijg echter ook informatie uit de regio's zelf. Als ik een aantal regio's bij elkaar optel, kom ik aan meer locaties dan het aantal waarmee het kabinet komt. Ik zou verder willen met C2000 en volgens mij is iedereen het daar wel over eens. Wat de dekking betreft, wil ik dezelfde dekking hebben die er met het analoge systeem was. Dat betekent dat er nog een ongelooflijk grote investering moet worden gedaan. Buiten de vraag of het kabinet daarvoor wel of geen geld heeft, wil ik de feiten op tafel hebben. Ik heb de indruk dat er nu zeer versplinterd her en der informatie wordt gedropt, ook bij de Kamer, over alle gebieden die onvoldoende dekking hebben. Hoe zou u ons adviseren om die informatie bij elkaar te krijgen?

De heer **Van de Kamp**: De lijst met SCL's is al lang bekend. Ik denk dat het verstandig zou zijn om de organisaties te vragen om een totale systeemcheck te doen en die te koppelen aan informatie uit de regio's zelf. Ik weet dat de heer Berghuijs vanuit het veld een soort mogelijkheid wil bieden dat collega's dat komen melden. Het is de vraag of het structurele of tijdelijke dippen zijn. Wij moeten wel weten waarover wij spreken. Op dit moment beschikken wij niet over zo'n totale lijst. Ik wil liever niet terug naar de analoge dekking, want dat zou betekenen dat grote delen van Limburg, Gelderland et cetera zonder zitten. Als de heer Brinkman de dekkingsgraad van Amsterdam en Rotterdam bedoelt, teken ik daarvoor.

De heer **Van de Pol**: De vraag van de heer Brinkman gaat vooral over datgene wat er in de buitendekking aan de hand is. Over de binnendek-

king hebben wij nog een heel andere discussie te voeren. Daar komt nog bij dat op sommige plekken van het land er minder dekking is, omdat er te weinig masten staan. Het kan zelfs zo zijn dat er in dienstvoertuigen ook geen dekking meer is.

De heer **Van Raak** (SP): De minister zegt dat er veel geoefend moet worden. Ik hoor ook een aantal mensen wijzen op de procedures. Als ik jullie hoor, spreken jullie allemaal over de dekking. Het begint met de dekking en daarna kan overal naar worden gekeken. Als er geen dekking is, kun je oefenen wat je wilt, maar dat is dan voor niets.

De heer **Van de Kamp**: We kunnen nu al oefenen. Wij hoeven niet te wachten tot alles volledig gedekt is. Het is echter pas volledig als de dekking er is. Er is niets wat ons tegenhoudt om nu al te beginnen met oefenen en mensen op te leiden. Als mensen van de opleiding komen of als mensen verkassen, kan er meteen worden geoefend.

De heer **Van Raak** (SP): De buitendekking moet worden geregeld. Dat is een kwestie van masten, kwantitatief. Dat is een keuze die de politiek moet maken. Dan hebben wij echter nog steeds de binnenuitdekking. Hoe kunnen wij dat probleem oplossen? Wij kunnen niet naast elk huis een mobiele mast zetten.

De heer **Kraan**: De heer Van der Schuit zei al dat in een aantal regio's veel korpsen zijn overgegaan van de DMO-functionaliteit op de analoge binnenuitdekking. Bij de brandweer was dat gebruikelijk en kennelijk kwalitatief beter dan de DMO-techniek. Wij willen natuurlijk niet twee jaar wachten op de oplossing van die problematiek. Ik wil liever morgen dan vandaag.

De heer **Van de Pol**: De vraag van de heer Van Raak kan ook als volgt worden beantwoord. Wij hebben in Nederland tal van locaties waar veel mensen samenkomen. Als voorbeeld noem ik het Thialf-ijsstadion waar nog geen dekking is of een theater waar wel 1500 mensen kunnen komen. Het ligt voor de hand om daarnaar te kijken. Als er iets aan de hand is, gebeurt er vaak iets met een hoop mensen. Daar kunnen sneller problemen ontstaan. In eerste aanleg zou het voor politiemensen van groot belang zijn om daar op een veilige manier hun werk te kunnen doen.

De heer **Van der Schuit**: Ik wil reageren op de opmerking van de heer Kraan dat er in 16 regio's overgegaan is op analoog. Dat is niet het geval. Op een aantal plaatsen is men overgegaan. Ik heb gesproken over 16 van de 25 regio's en dan gaat het om regio's waar problemen met DMO zijn geconstateerd.

De heer **Giltay**: Ik krijg vanuit de regio Amsterdam-Amstelland door dat er in de parkeergarage in Zuid-Oost geen dekking is. Er is daar op dit moment veel vuurwapengeweld. Wat ons betreft, is het een kwestie van geld. Als de minister toch wil afkomen van de eigen vermogens, is het misschien een idee om een gedeelte daarvan te investeren om de collega's veilig hun werk te laten doen.

Mevrouw **Griffith** (VVD): Mijn punt zit toch nog bij die binnendekking. Niemand kan mij vertellen hoe hoog het percentage binnendekking op dit moment is.

De heer **Van de Kamp**: In de specificaties van het systeem was het de bedoeling dat het systeem het daar niet deed. Als het wel werkt, is het meegenomen.

Mevrouw **Griffith** (VVD): Als wij het probleem willen oplossen, moeten wij een nulmeting hebben, moeten wij weten waar wij nu staan en hoeveel dekking wij zouden willen hebben. Ik hoor u allen zeggen dat de 95% buitendekking eigenlijk niet genoeg is. Wilt u naar 100% buitendekking? Als wij niet weten hoeveel procent binnendekking er is, weten wij ook niet waar wij naartoe moeten. Als je het probleem wilt aanpakken, moet je weten wat de binnenhuisdekking is, hoe wij het zouden kunnen oplossen en welke percentage gewenst is. Het antwoord op die drie vragen over binnenhuisdekking heb ik nog steeds niet boven tafel. Misschien kan de derde groep het ons vertellen.

De heer **Van de Pol**: Ik wil hier wel iets op zeggen. Op sommige plekken, bijvoorbeeld gebouwen die met veel staal omgeven zijn, is geen binnendekking aan te brengen. Er zijn wel heel veel gebouwen waarvan wij weten dat er problemen rond openbare orde of hulpverlening kunnen zijn, zoals ziekenhuizen. Die lijst is te benoemen. Elke gemeente heeft zo'n lijst.

De heer **Van de Kamp**: Het percentage binnendekking wordt niet gemeten, omdat in de specificaties is afgesproken dat het er niet hoeft te zijn. Ik ben zo vrij om te zeggen dat het nul is. Als het er wel is, is het meegenomen.

Wij zouden graag meer binnendekking willen. Het antwoord op de vraag wat de oplossing is, is: meer masten.

Mevrouw **Griffith** (VVD): De oplossing voor het probleem met de binnendekking is dus een mast.

De heer **Van de Kamp**: Juist, het heeft met capaciteit te maken. Er is geen afspraak over binnenhuisdekking. Als het werkt, is het meegenomen maar in de meeste gebouwen is er geen dekking. Willen wij graag binnendekking hebben? Ja, maar het is de vraag of er financiële ruimte voor is als het gaat om de techniek en de masten.

Mevrouw **Griffith** (VVD): Mijn vraag is of je het probleem oplost met meer masten. Daarover bestaat tussen u onderling verschil van mening.

De **voorzitter**: Wij zijn aan het einde van cluster twee gekomen.

De hoorzitting wordt om 14.40 uur tot 15.20 uur geschorst.

Cluster 3

Gesprek met de heer Berghuijs (Voorzitter Expertgroep C2000), de heer Lenferink (lid Korpsbeheerdersberaad), mevrouw Van Daalen (Hoofd cluster rampenbestrijding en crisisbeheersing IOOV), de heer Van der Minnen (oud-directeur projectdirectie C2000 ministerie BZK), de heer Fledderus (TNO/TU Eindhoven), de heer Quist (VolkerWessels) en de heer Tom (NOVEC B.V.)

De **voorzitter**: Geachte aanwezigen, wilt u uw plaatsen innemen? Een aantal leden is niet aanwezig. De heer Anker zit in een AO en mevrouw Kuiken en de heer Çörüz komen later. Precies om 16.00 uur moeten wij stoppen, omdat er dan een andere hoorzitting is, waarbij ik zelf ook aanwezig moet zijn.

De heer **Van Raak** (SP): Ik heb veelal dezelfde vragen, maar ik wil die vooral ook aan deze groep stellen. U allen bent heel nauw betrokken geweest bij de ontwikkeling van het systeem. U zult dat naar eer en geweten hebben gedaan, maar veel mensen kunnen er niet mee werken. Gebruikers hebben er moeite mee. Wij hebben dat zojuist in twee rondes gehoord. Graag een reactie daarop.

Hoe heeft dit kunnen gebeuren? Hoe is het contact geweest met gebruikers? Waarom zijn er afspraken gemaakt waarmee men niet uit de voeten kan? Waarom is er apparatuur neergezet waarmee men niet kan werken? Ik ben zeer benieuwd naar uw oplossingen. U hebt ervoor doorgeleerd, dus ik hoor graag van u hoe wij uit de problemen kunnen komen.

Mevrouw **Griffith** (VVD): Ik zou graag meer informatie willen hebben over de binnendeckings. Wat is de nulsituatie en hoe kunnen wij daarin verandering aanbrengen?

Mijn volgende vraag is aan de heer Berghuijs. De werkgroep die nu bezig is, heeft een tussenrapportage uitgebracht. Waarom heeft u gemeend zo snel al een tussenrapport te moeten uitbrengen? De minister heeft daarop gereageerd met een brief. Welke punten moeten op dit moment acuut aangepakt worden?

Mevrouw **Kuiken** (PvdA): Ik heb een flink aantal vragen. Waarom C2000? Waar komt het vandaan? Wat was de noodzaak? Hoe kunnen wij C2000 vereenvoudigen, vooral als het gaat om techniek, maar ook in het gebruik? Er is veel gesproken over menselijk gedrag. Je kunt kijken of je daaraan iets kunt doen met een training, maar je kunt ook kijken of je met techniek kunt helpen. Graag een reactie daarop.

Over binnendeckings is al veel gezegd. Het is altijd gemakkelijk om naar elkaar te wijzen, maar volgens mij hebben wij een gedeelde verantwoordelijkheid. Waarom hebben wij er niet voor gekozen om het op die manier te doen? Wat zou het betekenen als wij het wel willen doen? Klopt het, zoals eerder is gezegd, dat de expertgroep geen onderzoek doet naar de voorkant van het verhaal? Met andere woorden: hoe zijn wij hier gekomen?

De heer **Brinkman** (PVV): Ik wil ook graag van de aanwezigen weten hoe het zit met de lokale wetenschap van de binnendeckings. Het ministerie heeft gezegd dat de gemeenten dat zelf behoren te regelen. Wordt standaard bij alle gemeenten de betreffende eigenaar aangeschreven? Hebt u daar enig zicht op? Wat is het gevolg als de eigenaren het niet doen omdat zij er bijvoorbeeld geen geld voor hebben? Dat is natuurlijk wel een probleem. Stel dat een zeer belangrijk winkelcentrum het niet doet, wat gebeurt er dan? Zijn daar voorbeelden van in de regio? Ik vraag mij af of er al lokale initiatieven zijn met betrekking tot de vergunningen. De heer Van de Pol gaf als voorbeeld Orpheus. Daar is geen

dekking, maar er wordt daar wel een zeer belangrijke bijeenkomst gepland. Ik zou zeggen dat daar op dat moment in ieder geval steunzenders moeten worden geplaatst om die bijeenkomst doorgang te laten vinden. Hoe zit dat? Wordt daarover bij de VNG gesproken?

De heer **Çörüz** (CDA): Ik heb eerst een vraag aan de heer Berghuijs. Blijft hij nog steeds bij zijn eerste opmerkingen bij de installatie van de expertgroep dat het min of meer aan de gebruikers zou liggen? Ik hoor graag een reactie.

Ik zou aan de technenuten willen vragen wat er technisch moet gebeuren opdat wij het systeem optimaliseren. Wij hebben wellicht masten tekort, maar er zijn andere clubs die masten hebben, zoals KPN. Kunnen wij geen gebruikmaken van die masten in plaats van andere masten te kopen?

De heer **Berghuijs**: Ik zal proberen, efficiënt te reageren op de gestelde vragen. Ik begin met de vraag of ik blijf bij mijn eerdere uitspraak dat het aan de gebruikers zou liggen. Ik hecht eraan te zeggen dat ik nimmer heb gezegd dat het aan de gebruikers ligt. Ik heb gezegd dat het aan het gebruik ligt, een systeemtechnisch organisatorisch onderdeel. In de media is dat terechtgekomen alsof ik zou vinden dat de gebruikers niet deugen, maar dat heb ik nooit gezegd. Het is in de praktijk vrijwel altijd zo dat, als gebruikers dingen niet goed doen, het meestal ligt aan organisatorische managementzwakheden en -tekortkomingen. Het is goed om dat, los van datgene wat ik in het voorwoord heb geschreven, te stipuleren.

De heer Van Raak zegt dat iedereen die hier zit, de afgelopen jaren een nauwe betrokkenheid zou hebben gehad bij C2000. Dat moet ik weer spreken. Ik heb nooit in een van de stuur- of projectgroepen gezeten, in tegenstelling tot datgene wat door sommigen wel is beweerd voordat ik überhaupt aan het werk ben gegaan.

Evident is dat de gebruiker moet kunnen werken met het systeem. Waar zit de kern van het probleem? Die vraag sluit aan bij de vraag die mevrouw Kuiken stelt «waarom C2000?» De analoge technologie was aan het einde van zijn effectieve levensduur. De hele samenleving was aan het digitaliseren en jaren later gaan ook de ov-diensten die de moderne technologie gebruiken. Op het moment waarop die technologie zich ontwikkelt, zeker in de consumentenmarkt, is er steeds minder kennis om analoge systemen in de lucht te houden. Het is dus een technologische ontwikkeling, waardoor je mee moet gaan.

Aansluitend op wat al eerder is gezegd, hebben wij wat mij betreft een uitstekend technische en technologische infrastructuur, maar tegelijkertijd is er een onbalans tussen technische mogelijkheden en beperkingen en de wijze waarop wij het gebruik hebben georganiseerd. Het systeem is technisch ingevoerd en daarna in gebruik genomen zonder aandacht te besteden aan de problematiek van nazorg en het netjes afronden van het project. Er had moeten worden nagedacht over de vraag wat het realiseren van een landelijke digitale infrastructuur betekent voor de wijze van besturing en voor de wijze van beheer. Ik stel vast dat wij een landelijke digitale infrastructuur hebben en dat wij de neiging hebben om die te willen beheren alsof het net als vroeger allemaal afzonderlijke analoge autonome systemen zijn. Dat zijn belangrijke punten, los van gespreksdiscipline en wat dies meer zij.

Feit is dat er technisch een aantal belangrijke problemen is. De dekkingsproblematiek laat zien dat er op zestig locaties op basis van opgaven van de regio's masten bijgeplaatst moeten worden. Binnenlandse Zaken heeft voor het onderhoud slechts ongeveer 3,5 mln. gereserveerd, terwijl er op korte termijn veel meer geld beschikbaar moet zijn, wil je die inhaalslag maken om te zorgen dat de zwakke plekken in de dekking worden verbeterd.

Mevrouw Griffith heeft gevraagd naar het percentage binnenhuisdekking. Dat is buitengewoon moeilijk vast te stellen, omdat het nooit in het

programma van eisen heeft gezeten. Er is nooit effectief gemeten. Geconstateerd kan worden dat sommige locaties een uitstekende binnenhuisdekking hebben en dat sommige locaties geen binnenhuisdekking hebben. Ik zag dat hier vanmiddag die metalen panelen dicht gingen. Toen wilde ik zeggen: hier gaat u meemaken dat wij binnen de kortste keren geen binnenhuisdekking meer hebben. Het heeft immers te maken met toevallige omstandigheden. Als je stalen wanden hebt in een gebouw, heb je daar geen binnenhuisdekking.

Er is gevraagd hoe dat technisch moet worden opgelost. Ik denk dat het niet alleen moet door het bijplaatsen van masten. Wij zullen ook over slimme anderen oplossingen in de antennetechnologie moeten nadenken. Wij zijn in gesprek met het bedrijfsleven om te kijken hoe wij een en ander kunnen aanpakken. Feit is dat de binnenhuisdekking niet in het programma van eisen staat, maar wel onderdeel is van het programma van eisen van de gebruiker. Dat is logisch vanuit de wijze van optreden. Dat geldt vooral voor de brandweer, omdat de DMO, naar is vastgesteld, niet effectief functioneert. De verwachting was oorspronkelijk dat dit wel het geval zou zijn. Ik weet niet hoeveel het zal zijn, maar het zal een stevig aantal miljoenen kosten, zo is mijn taxatie, om op dit moment binnenhuisdekking te realiseren.

De heer Brinkman is nader ingegaan op de SCL's als vorm van binnenhuisdekking op specifieke locaties. Ik weet dat op dat punt de minister van Binnenlandse Zaken tweemaal een brief heeft geschreven aan de gemeenten om hen te attenderen op het feit dat daar een lokale verantwoordelijkheid ligt. Ik weet dat op initiatief van Binnenlandse Zaken de model bouwverordening samen met de VNG is aangepast, opdat er een rechtsgrond is om aan te wijzen. Vervolgens, als een eigenaar zou wijzigen, is het aan het handhavend bevoegd gezag, het college van burgemeester en wethouders, om af te wegen of bestuursdwang moet worden opgelegd. Mij is tot op heden niet gebleken dat dergelijke situaties zich hebben voorgedaan. Ik heb de indruk dat men op een aantal plaatsen – gelukkig – niet al te ruimhartig is met SCL's, omdat dit tegelijkertijd ten koste gaat van de capaciteiten in het C2000-netwerk. Er zijn dus beperkingen aan het aantal SCL's.

Ik heb op dit moment geen overzicht hoe het in Nederland is gesteld ten aanzien van de aangewezen SCL's. Ik weet dat er in het gebied waarvoor ik zelf verantwoordelijkheid draag, Rotterdam-Rijnmond, achttien SCL's zijn aangewezen. Op enkele na zijn die allemaal operationeel en opgeleverd. Ik denk dat ik daarmee de belangrijkste vragen van een antwoord heb voorzien.

De heer **Lenferink**: Voorzitter. Ook ik heb hiervoor nog niet eerder direct met C2000 te maken gehad. Als portefeuillehouder ICT van het Veiligheidsberaad ben ik uiteraard wel buitengewoon geïnteresseerd en heb ik mij verdiept in de zaak. Laat ik beginnen met de vraag hoe wij ernaar kijken.

Zonder bagatelliserend te willen doen over een aantal vragen, stel ik dat C2000 tot de beste systemen ter wereld behoort. Daar mogen wij trots op zijn. Het doet wat wij hebben afgesproken. Wij hebben indertijd een programma van eisen gemaakt. Sindsdien zijn wij meer dingen gaan verlangen. Wij hebben zelf met gsm's leren werken die steeds meer kunnen en verwachten ook meer van de techniek en daar moet je soms op antwoorden. Voor een deel kun je dat gemakkelijk technisch oplossen en voor een deel moet je daarvoor andere maatregelen nemen.

Ik vind het jammer dat er door alle discussie die er is geweest, een gebrek aan vertrouwen in het systeem is ontstaan. Het is echt veel beter dan het oude systeem en het behoort internationaal tot de beste systemen. Ik maak mij dan ook zorgen over het vertrouwen in het geheel. Wij moeten proberen dat te herstellen. Daarom moet je goed reageren op de vragen,

zonder het systeem zelf ter discussie te stellen, want dan zou je verkeerd bezig zijn.

Wij moeten ons daarnaast realiseren dat je forse investeringen moet doen. Voor een deel is dat wenselijk en nodig, maar wij moeten ons ook realiseren dat er in het veiligheidsdomein en het communicatie- en ICT-domein heel veel vragen zijn. Heel veel dingen zou je liever vandaag dan morgen geregeld willen hebben, omdat het heel slecht is dat die nog niet geregeld zijn. Daarvan kan ik talloze voorbeelden geven. Daar is ofwel geen geld voor of het is ingewikkeld om het organisatorisch te regelen. Het is altijd een afweging of het geld in A of in B moet worden gestopt en hoeveel risico je wilt lopen.

Eenzijds kan de problematiek gemakkelijk worden opgelost door een aantal masten bij te plaatsen – de minister heeft nu gezegd: zet er een aantal masten bij en ik doe er een aantal extra frequenties bij – maar wij moeten ons anderzijds realiseren dat daar wel vragen aan vast zitten. Wij hebben internationaal frequenties afgesproken voor openbare orde en veiligheid. Extra frequenties betekent dat je in de grensstreken in discussie komt, omdat dan de frequenties niet meer overal gelijk zijn. Dat moeten wij ons realiseren. Als wij dat doen, gebruiken wij meer dan wij internationaal hebben afgesproken. Het is op zich wel denkbaar dat het kan.

Op korte termijn kunnen wij de grootste slag slaan in de kwaliteitsverbetering van het gebruik. Mensen zijn «opgeleid», maar hoe goed is dat gebeurd en zijn er geen grote regionale verschillen? Dat is waar en er zitten ook verschillen tussen de kolommen. Vaak is er niet veel meer geleerd dan waar de noodknop is en de knop om te spreken. Er zijn echt veel meer mogelijkheden om met het systeem om te gaan, ook met betrekking tot wat je niet moet doen. Dat vraagt een intensievere begeleiding.

Regio's kunnen groepen inrichten. Hoe meer groepen je maakt, hoe inflexibeler je het systeem maakt. Regio's moeten zich dan ook afvragen of zij dat beter kunnen doen. Ook binnen die groepen moet worden gekeken hoe het beste en het meest efficiënt kan worden gewerkt. Als mensen van het systeem gebruikmaken die er eigenlijk geen gebruik van moeten maken, kun je die uitsluiten. Aan dit soort elementen, die meer aan de zachte kant zitten, valt nog een hoop te doen.

De heer **Brinkman** (PVV): Ik refereer aan de woorden van de korpsbeheerder dat dit het beste systeem is en dat hij niet begrijpt dat mensen zo veel twijfels hebben aan de betrouwbaarheid van het systeem. Hij vond het een heel goed systeem dat voldoet aan hetgeen er is afgesproken. Hij vond het jammer dat mensen er zo weinig vertrouwen in hebben. De afspraken die zijn gemaakt, betreffen echter vooral de buitendeckking. De gebruikers zijn een systeem gewend dat een redelijk goede binnendeckking had. Die gebruikers waarderen uiteindelijk de kwalificaties. U kunt wel «nee» schudden, maar ik heb het aan den lijve ondervonden en het is wel zo. Hoe kunnen wij het vertrouwen in het C2000-systeem terugwinnen?

De heer **Lenferink**: Ik heb gezegd dat het echt een heel goed systeem is, dat tot de beste van de wereld behoort. Niet voor niets neemt het ene na het andere land dat rondkijkt op de markt, het over. Indertijd is goed nagedacht en heeft iedereen kunnen meepraten over de vraag wat het programma van eisen is. Eisen wij binnendeckking of niet? Het is er niet in opgenomen. Alle kolommen hebben een bijdrage geleverd en besloten het op dat moment niet te doen. Ook in het buitenland is dat een item. Men accepteert dat de binnendeckking er nu niet is. Het is voor een deel de vraag hoeveel veiligheid of onveiligheid je accepteert. Binnen dat kader is het een heel goed systeem.

Ik vind het jammer dat er een soort publiek wantrouwen is ontstaan tegen een systeem dat een van de beste is die er bestaan. Dat ligt echter niet

aan het systeem, maar aan de opgeschroefde verwachtingen. Dat neemt niet weg dat die wel serieus zijn. Ik wil het niet bagatelliseren. Je moet echter niet terugkijken of het een omissie is geweest in het systeem. Inder tijd hebben wij bepaald wat wij wilden maken. Het heeft wat langer geduurd, er zijn wat foutjes gemaakt, maar wij hebben het opgeleverd en het doet het.

De heer **Brinkman** (PVV): Wat moeten we doen om het vertrouwen terug te krijgen?

De heer **Lenferink**: Dat is de tweede vraag.

De **voorzitter**: Ik wijs de aanwezigen erop dat wij nog 17 minuten hebben. Er moeten nog vijf personen spreken. Ik vraag u dus om kort en krachtig te antwoorden.

De heer **Van Raak** (SP): Dit raakt de kern. Wij hebben twee uur lang gebruikers gehoord en die zeggen: masten, masten, masten. Wij kunnen oefenen wat wij willen, maar dat heeft geen zin zonder dekking. Ik was vol vertrouwen tot nu, want nu zegt de heer Lenferink dat je niet zo naar de masten moet kijken, maar naar de kwaliteit van de gebruikers. Is het nu wel masten of geen masten?

Voorts zegt de heer Lenferink dat gebruikers hebben kunnen meepraten. Dat klopt, maar zij hebben niet kunnen meebeslissen. Anders was er natuurlijk wel gekozen voor binnenhuisdekking. Ik denk inderdaad dat het beeld heeft bijgedragen aan het gebrek aan vertrouwen, maar dat beeld is gebaseerd op ervaringen van mensen die in crisissituaties verkeren.

De heer **Lenferink**: Dat zijn wel veel vragen bij elkaar. De minister gaat over het systeem. Zij biedt het aan en ik probeer als een soort collectiviteit van de gebruikers vanuit de organisaties te reageren. Wij hebben er toen over gepraat. Het is niet zo dat iedereen wat riep en dat er toch iets anders is gekozen. Wij hebben duidelijk geïnventariseerd welke wensen wij hadden. Dit was geen doorslaggevende wens in het geheel. Het kwam niet als dominante factor naar voren.

Er is gevraagd of het de masten zijn of het gebruik. Met meer masten wordt het probleem minder groot, dat is waar. Ik heb in mijn eigen regio een aantal dipplekken die tot de top tien behoren, een flink aantal zelfs. Op geen van die plekken hebben wij dekking. Er is nog nooit een probleem geweest op die plekken. Het is wel verstandig als wij daar een mast bij zetten en het is goed als wij dat snel doen. Er gebeurt niet van vandaag op morgen een ongeluk mee, maar het is wel wenselijk dat het gebeurt. Dat deel ik.

Daarnaast is er veel te winnen aan de andere kant. Ik ben het helemaal eens met de heer Berghuijs. Het is niet alleen een kwestie van de gebruiker, hoewel het helpt als hij dingen leert die je ermee kunt, maar ook een kwestie van hoe je systemen organiseert, hoe de meldkamers ermee omgaan, hoe je zaken op nationaal niveau gaat aansturen. Wij moeten dat beter doen en de capaciteit gebruiken voor die zaken waarvoor die daadwerkelijk nodig is en niet verspillen aan andere zaken. Ik wil er nog één punt uitpakken. Over de SCL's is gevraagd of er voorbeelden zijn van een eigenaar die niet wilde. Die voorbeelden hebben wij. Ik ken er in mijn eigen regio één. De gemeente vond dat binnenhuisdekking noodzakelijk was en wees het gebouw als SCL aan. De vereniging van eigenaren ging daartegen in beroep en wilde de kosten niet voor haar rekening nemen. Mede omdat het op het schakelpunt was waar de bouwregelgeving was aangepast om dit verplicht te kunnen stellen en men niet zeker wist of het standhield in de procedure en omdat het gemeentebestuur zei dat het geen ruzie wilde hebben met de inwoners, is er uiteindelijk voor gekozen om het fiftyfifty te betalen. Er was een procedure voor.

Voorts heb je locaties waar het technisch buitengewoon ingewikkeld is. Het LUMC is een van de SCL's. Het is een kluwen van beton, een enorm uitgedijd gebouw, waar in het midden technisch vanuit de buitenkant nauwelijks dekking te maken is, maar waar ook plekken zijn waar men helemaal geen dekking wil, omdat de apparatuur het niet verdraagt dat dit soort signalen doorkomt. Het vraagt dus echt maatwerk op zo'n plek en het kost tijd om dat goed met elkaar uit te werken. Dat is overigens geen kwestie van onwil. Bij de meeste plekken merken wij dat de eigenaren best willen meewerken, maar dan is het nog moeilijk om het voor elkaar te krijgen.

Ook gaat het om de kennis bij de gemeenten. Hoe moet je het proces in gang zetten? Waar moet je de mensen vandaan halen die willen meten? Als de gemeente verantwoordelijk is, moet zij dat soort zaken goed onder de knie hebben. Bij veel gemeenten is dat nog niet het geval en dat is niet onlogisch, want het is niet een heel bekend fenomeen.

Mevrouw **Van Daalen**: Ik houd het kort. Vanuit mijn rol kan ik antwoord geven op de vraag van de heer Van Raak hoe er contact is geweest met de gebruikers. U mag dat inderdaad verwachten van de inspectie. Wij doen jaarlijks een risicoanalyse, waarbij wij met het veld in contact treden, maar ook met de beleidsdirecties die bij het onderwerp betrokken zijn. Wij checken welke knelpunten er in het land spelen en of dat knelpunten zijn die meer inzicht behoeven door een inspectieonderzoek en die mogelijk kunnen leiden tot verbeterpunten.

Tot aan eind 2008 hebben ons geen signalen bereikt over het niet goed functioneren van C2000 op de manier die vandaag heel sterk naar voren is gekomen. Bij toeval, door een ander onderzoek in het kader van C2000 dat meer gericht was op het beheer, waarbij wij onderzoek deden naar het beheer van randapparatuur, kwamen wij in gesprek met de mensen van de straat, zoals brandweermensen en politieagenten. Toen kwam naar voren dat er toch wel wat ongenoegens leefden over het binnenuitgebruik. Wij zijn dat gaan onderzoeken en daaruit kwam naar voren dat er geen afspraken zijn gemaakt in het voortraject over de dekking binnen gebouwen. Desondanks zijn wij in contact getreden met de betrokken beleidsdirectie en de NVBR. Naar aanleiding daarvan is de beleidsdirectie in samenwerking met de NVBR onderzoek gaan doen naar binnenuitdekking om te kijken of er mogelijk oplossingen zijn. Gebruikers zijn dus gehoord en er is inmiddels actie genomen.

Met betrekking tot de buitenhuisdekking hebben wij de gebruikers gehoord bij de twee onderzoeken die wij hebben uitgevoerd, de poldercrash en Apeldoorn. Die informatie is in onze rapporten terechtgekomen en uiteindelijk hierheen geleid.

De heer **Van der Minnen**: Ik probeer het kort te houden, hoewel er ontzettend veel vragen zijn gesteld.

Er is gevraagd hoe gebruikers zijn betrokken. Vanaf het begin van het project – en ik ben redelijk lang betrokken geweest bij het project – zijn gebruikers heel actief betrokken. Ook in de verdere loop van het project is dat het geval geweest. Daarbij geldt overigens wel de opmerking dat gebruikers tot op de dag van vandaag relatief ingewikkeld zijn georganiseerd om bij elkaar te krijgen, zeker gemandateerd. Het functionele programma van eisen, dat eigenlijk de basis is voor C2000, is opgesteld met mensen die er relatief vanuit eigen wil en eigen belangstelling bij hebben gezeten, zonder mandaat. Het functionele programma van eisen is uiteindelijk goedgekeurd door de vertegenwoordigende organen, maar wel op voorstel en op voorspraak van de mensen die vrijwillig hun bijdrage hebben geleverd. Dat betekent overigens wel dat het gebruikers waren.

Het functionele programma van eisen is in 1996 opgesteld. Toen was gsm nauwelijks uit de kinderschoenen en er was absoluut geen garantie, bij

welk gsm-netwerk dan ook, dat er binnenhuisdekking zou zijn. Niemand had kunnen bedenken dat binnenhuisdekking die vlucht zou nemen die het heeft genomen. In dat kader heeft niemand serieus bedacht dat er overal binnenhuisdekking moest zijn. Die eis is veel later ontstaan. Ik kom terug op de opmerking van mevrouw Kuiken dat je meer met de techniek moet doen en minder bij de gebruiker moet laten liggen inzake het omschakelen op straat op een moment waarop het spannend wordt. Ik ben het overigens zeer eens met de opmerkingen van de vorige sprekers. Ik denk dat er voldoende functionaliteit in het netwerk aanwezig is om dat daadwerkelijk te regelen. Wij hebben het relatief ingewikkeld georganiseerd. Er is een netwerkmanagementcentrum dat dingen doet, je kunt in de meldkamer een aantal dingen doen en wij hebben onvoldoende met elkaar afgesproken wie waarover gaat met betrekking tot de techniek. Ik ben blij om in de brief van de minister te lezen dat er binnen twee jaar een heleboel opstelpunten bij komen. Dat gaat zeker bijdragen aan de dekking. Die dekking is heel belangrijk voor de gebruikers op straat, want daaraan ontlene zij hun vertrouwen in C2000. Als dat voldoende kan worden geregeld met opstelpunten, wat ik overigens betwijfel want er moet ook binnenhuisdekking worden geregeld door middel van SCL's, kan het vertrouwen van de eindgebruiker worden teruggewonnen. Je zult serieus werk moeten maken van de techniek en daarnaast aandacht moeten besteden aan de organisatie van de communicatie en aan de opleiding en training van eindgebruikers.

De heer **Fledderus**: Voorzitter. Ik wil iets vertellen over de binnenhuisdekking. Er is gevraagd om een nulmeting. Een nulmeting is wat lastig, maar een nulvoorspelling is zeker mogelijk. C2000-systemen zijn niet de enige systemen waarbij binnenhuisdekking interessant is. Ook de mobiele systemen van mobiele operators hebben modellen om dat redelijk goed te kunnen voorspellen.

Hoe wordt de dekking verbeterd? Je kunt dat van buiten naar binnen doen. Dat betekent dat je masten op de juiste plaatsen moet zetten, die zo goed mogelijk dekking binnen kunnen realiseren. Voor een groot aantal plekken zal dat lastig zijn. Er is al gerefereerd aan metalen of dikke betonnen constructies. Daar zul je oplossingen moeten zoeken die binnenin dekking realiseren en zul je de medewerking moeten hebben van de eigenaar van het gebouw.

Dit gaat niet zozeer over het verbeteren van de technologie an sich, maar over het verbeteren van de manier waarop je die gebruikt. Daar zit de netwerkontwerper bij. Er is gerefereerd aan het gebruik van masten die er toch al staan. Met een moeilijk woord: site sharing. Dat wordt al volop verplicht gesteld voor de mobiele operators. Je zou goed kunnen kijken hoe mobiele operators op dit moment binnenhuisdekking realiseren en kunnen kijken welke strategische mastlocaties geschikt kunnen zijn voor het C2000-netwerk. Er zal discussie moeten worden gevoerd over de vraag of een mast dat allemaal houdt, want er hangen heel wat antennes in, maar het is een interessante optie.

Is er dan helemaal niets te verbeteren aan de technologie? Een van de zaken die ik in mijn notitie heb genoemd, is het veel dynamischer regelen van een frequentietoewijzing en het dynamischer regelen van frequenties en tijdsloten voor gebruikersgroepen. Op dit moment is het redelijk statisch geregeld. Er zijn allerlei ontwikkelingen op komst die nog niet goed zijn geïmplementeerd, maar die goed in een volgende versie van de technologie kunnen worden meegenomen. Dat lijkt mij een goede vervolgstap bij de aanpassing van de technologie.

De heer **Quist**: Ik wil mijn antwoord toespitsen op de oplossing. Een aantal vragen luidt immers: wat is nu de oplossing? Ook is er discussie over de vraag of het de masten zijn of de gebruikers. Was het maar zo

simpel, dan zaten wij hier niet. Ik denk dat het beide is. Drie punten zijn belangrijk in een oplossingsrichting:

1. het optimaliseren van C2000 vanuit de specificaties die er zijn. Het betreft dan buitendekking;
 2. het optimaliseren van de binnendekking;
 3. hoe ga je om met aanvullende oplossingen in zeer extreme situaties?
- Het optimaliseren van C2000 kent drie onderdelen. Ten eerste moet natuurlijk de dekking vervolmaakt worden. De zestig masten die genoemd zijn, moeten er komen. Het verwerven van sites duurt op dit moment veel te lang. Dat heeft te maken met de tegenwerking die er is om, hoewel plaatsing vergunningvrij is, de masten te kunnen plaatsen en dan spreek ik over gemeenten. Ten tweede de capaciteit. Het is nodig om de capaciteit te vergroten, niet zozeer omdat dat in een optimale situatie nodig is, maar om daarmee meer vrijheidsgraden te geven aan het gebruik van het netwerk. Als je de capaciteit niet vergroot, moet je het gebruik van het netwerk nauw aan banden leggen.

Een derde punt is de organisatie zelf en dan spreek ik niet over de gebruikers, maar over de organisatie van het beheer van het netwerk en het gebruik van het netwerk. Aan de organisatie van het beheer kun je heel veel doen: optimaliseren van nummerplannen, van het toekennen van gespreksgroepen, van het meeluisteren door gespreksgroepen et cetera. Dat kun je voor de gebruikers zelf wegnemen als keuze. Je moet er wel heel goed over praten. Met betrekking tot de gebruiker zelf is er het verder vervolmaken van de opleidingen van bestaande gebruikers, maar ook van nieuwe medewerkers. Ook is er nog de risicobewaking in extreme situaties.

Met betrekking tot de binnenhuisdekking zijn er twee oplossingsrichtingen. De ene is heel simpel: veel meer masten plaatsen of site sharing met andere masten. Dan praat je over enkele duizenden masten, waarbij een groot deel van de SCL's niet meer nodig is. Het wordt bedekt met een volledig mobiel netwerk. Dat is een financieel issue. Het kost veel geld.

De tweede oplossingsrichting betreft de SCL's. De bestuurlijke verantwoordelijkheid is bij de burgemeesters neergelegd en dat betekent dat je verschillend beleid krijgt. Ook zijn er veel financiële last bij de objecteigenaren gelegd, zowel voor het verzorgen van de coverage als van het inkoppelen op het C2000-netwerk, waarvoor zij € 23 000 moeten betalen. Niet voor elke objecteigenaar is dat evident.

Een laatste punt betreft aanvullende oplossingen. Bij een mobiel netwerk zie je statistische gegevens op grond waarvan het gebruik van het netwerk heel laag is. In specifieke situaties schiet dat volledig uit het gebruik. Daarop kun je het totale netwerk niet inrichten. Het kunnen geplande extreme situaties zijn, zoals Koninginnedag, maar ook ongeplande zoals de poldercrash of gesaboteerde situaties, waarbij een mast onklaar wordt gemaakt. Er loopt een proef met de KLPD om je eigen mobiele netwerk mee te nemen en naar een locatie, gepland of ongepland, te brengen. Dan kun je op basis van technologie met een kleine straal van een paar vierkante kilometer, maar wel met indoordekking, zowel je spraak, je data als je videobeelden gebruiken. Die proef is laatst gedaan op Schiphol met een gefingeerde vliegtuigkaping en het werkt op zich heel goed.

Wat mij betreft is er niet één oplossingsrichting. De drie oplossingsrichtingen zijn tezamen nodig.

De heer **Tom**: Voorzitter. Ik richt mij op een vraag die gesteld is door de heer Çörüz, namelijk of het mogelijk is masten van anderen te gebruiken. NOVEC heeft enkele duizenden opstelpunten in Nederland. Deze worden op dit moment gebruikt voor allerlei technologieën: radio, televisie, gsm en ook voor andere Tetrasystemen dan C2000. Ze worden zelfs gebruikt door het ministerie van Defensie.

NOVEC is ook indirect voor 100% van de Staat der Nederlanden. Je kunt dus min of meer zeggen dat die masten van onszelf zijn. Wij zien geen

problemen om een deel van die masten te gebruiken voor C2000, noch technologisch noch organisatorisch. Tijd is een probleem en je kunt deze masten veel sneller gebruiken dan nieuwe, want er zijn geen vergunningen of lange trajecten nodig. De masten staan er immers al. Het is ook aanzienlijk goedkoper dan het bouwen van nieuwe masten.

De **voorzitter**: Hartelijk dank voor uw betrokkenheid. Wij hebben gezorgd voor goede verslaglegging. Het verslag is over twee tot drie weken beschikbaar. Wij wachten de kabinetsreactie op het rapport af en waarschijnlijk zal in februari een AO worden gehouden over dit onderwerp. Ik dank u allen.

Sluiting 16.02 uur.